

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ ve ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANABİLİM DALI
MAHALLİ İDARELER ve YERİNDEN YÖNETİM BİLİM DALI

KENT VE SUÇ

Yüksek Lisans Tezi

Bahar TURAN

Prof.Dr. Uğur TEKİN

İstanbul, 2014

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ ve ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANABİLİM DALI
MAHALLİ İDARELER ve YERİNDEN YÖNETİM BİLİM DALI

KENT ve SUÇ

Yüksek Lisans Tezi

Bahar TURAN

Prof.Dr. Uğur TEKİN

İstanbul, 2014

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek Lisans Tez Onay Belgesi

Enstitümüz İşletme Ana Bilim Dalı İnsan Kaynakları Yönetimi Tezli Yüksek Lisans Programı Y1112.060037 numaralı öğrencisi **Bahar TURAN**'ın "KENT VE SUÇ" adlı tez çalışması Enstitümüz Yönetim Kurulunun 04.07.2014 tarih ve 2014/17 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından *e.y.b.c.k.ij* ile Tezli Yüksek Lisans tezi olarak *tez onay* edilmiştir.

Öğretim Üyesi Adı Soyadı

İmzası

Tez Savunma Tarihi :21/07/2014

1)Tez Danışmanı: Prof. Dr. Uğur TEKİN

2) Jüri Üyesi : Prof. Dr. Ercan EYÜBOĞLU

3) Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Ramazan KURTOĞLU

Uğur Tekin
.....
Ercan Eyüboğlu
.....
Ramazan Kurtuluş
.....

Not: Öğrencinin Tez savunmasında **Başarılı** olması halinde bu form **imzalanacaktır**. Aksi halde geçersizdir.

ÖN SÖZ

Ülkemizin ve gelişmekte olan ülkelerin yaşadığı en önemli sorunlardan biri de suç olgusudur. Sanayinin gelişmesiyle birlikte insanların köylerden kentlere göç etmesi beraberinde sadece demografik değişimi getirmemiş aynı zamanda göç alarak büyüyen ve gelişen, kent özelliği kazanmış yerin sosyo ekonomik ve kültürel yapısını da değiştirmiştir.

Tezimde ele aldığım konu farklı insan topluluklarının gerek kültür gerek yaşam tarzı ve ekonomik açıdan farklı sınıflara ait olmaları, bir arada yaşamalarına bağlı olarak yaşadıkları psikolojik olayların nedenlerini incelemek ve neden bazı kesimlerin suça eğilimli olduğunu irdelemektir.

Tez konumun belirlenmesinde ve yazma aşamasında desteğini esirgemeyen sevgili hocam Prof.Dr. Uğur TEKİN'e, yaptığım anket çalışmasında bana destek olan ve içinde bulunduğum kurum olan Güneş Sigorta ailesine; ayrıca fikirleriyle bana ışık tutmuş olan rahmetli hocam Umut YÜZER'e çok teşekkür ederim.

İçindekiler

GİRİŞ.....	1
BİRİNCİ BÖLÜM.....	2
1. KENT KAVRAMI VE TANIMI	2
2. KENTLEŞME KAVRAMI VE TANIMI.....	4
3. KENTLEŞMEYE ETKİ EDEN TEMEL FAKTÖR: GÖÇ	6
3.1. Mekân Değiştirmede İtici Faktörler	8
3.2. Mekân Değiřtirmede Çekici Faktörler	8
3.3. Siyasal Nedenler.....	9
4. KENTLEŞME SÜRECİNDE MEYDANA GELEN TOPLUMSAL SORUNLAR	9
İKİNCİ BÖLÜM.....	11
1.SUÇ VE SUÇ TEORİLERİ.....	11
1.1. Suç	12
1.2. Suç Teorileri	12
1.2.1. Biyolojik Suç Teorileri	13
1.2.2. Psikolojik Suç Teorileri	14
1.2.3. Klasik Okul, Rasyonel Tercih ve Caydırıcılık Teorileri	14
1.2.4. Rasyonel Tercih Teorisi.....	15
1.2.5. Caydırıcılık Teorisi	15
1.2.6. Rutin Aktiviteler Teorisi.....	16
1.2.7. Sosyal Düzensizlik Teorisi	16
1.2.8. Öğrenme Teorileri	18
1.2.9. Ayırıcı Birliktelikler Teorisi.....	19
1.2.10. Nötrleştirme Teknikleri.....	19
1.2.11. Ayırıcı Pekiştirme Teorisi	19
1.2.12. Sosyal Öğrenme Teorisi	20
1.2.13. Anomi ve Gerilim Teorisi.....	21
1.2.14. Alt Kültür Teorisi	21
1.2.15. Damgalama Teorisi (Etiketleme Teorisi)	22
1.2.16. Çatışma ve Güç Eksenli Teoriler	23
1.2.17. Feminist Kriminoloji.....	24

1.2.18. Kontrol Teorileri	24
1.2.19. Sınırlama Teorisi	25
1.2.20. Sosyal Bağ Teorisi	25
1.2.21. Zorlama ve Sosyal Destek Teorisi.....	26
2.SUÇ ve SUÇ KORKUSU	26
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	28
1. SUÇUN ÖLÇÜLMESİ.....	28
1.1. Suç İstatistikleri	29
1.2. Suçun Ölçümüne Yönelik Yapılan Anketler.....	30
1.3. Suç Korkusu Anketleri (Güvensizlik Kaygısı).....	31
2. GÜVENLİK ALGILAMA ANKETİ DEĞERLENDİRİLMESİ	31
2.1. Ankete Katılan Bireylerin Demografik Özellikleri	32
2.2. Ankete Katılan Bireylerin Sapmaya Maruz Kalma Durumları.....	34
2.3. Ankete Katılan Bireylerin Güvenlik Algıları	39
2.4. Ankete Katılan Bireylerin Sapmanın Değerlendirilmesi Üzerine Görüşleri	42
2.5. Ankete Katılanların Emniyet Teşkilatından Memnuniyet Durumu ...	49
2.6. Ankete Katılanların İstanbul'da Tehlikeli Olduğunu Düşündüğü Semtler ve Semtlere Göre Güvenlik Algıları	49
2.7. Ankete Katılanların Cinsiyete Göre Güvenlik Algıları	56
SONUÇ	58
KAYNAKÇA	62
Ek:1.....	64
GÜVENLİK ALGILAMA ANKET FORMU	64
ÖZET	69
SUMMARY	70

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1: Ankete Katılan Bireylerin Yaş Aralıkları.....	32
Tablo 2: Ankete katılan Bireylerin Mesleklere Göre Dağılımı.....	32
Tablo 3: Araştırmaya Katılan Bireylerin Cinsiyete Göre Dağılımı.....	33
Tablo 4: Araştırmaya Katılan Bireylerin Oturduğu Ev Tipleri.....	33
Tablo 5: Araştırmaya Katılan Bireylerin Eğitim Durumları	34
Tablo 6: Bireylerin Alkollü Kişilere Maruz Kalma Durumları	34
Tablo 7: Bireylerin Hırsızlık Olaylarına Maruz Kalma Durumları	35
Tablo 8: Bireylerin Fiziki Şiddete Maruz Kalma Durumları	36
Tablo 9: Bireylerin Sarkıntılık, Laf atmalara Maruz Kalma Durumları.....	36
Tablo 10: Havai fişek, Silah, Maytaba Maruz Kalma Durumları	37
Tablo 11: Balicilere Maruz Kalma Durumları	37
Tablo 12: Toplumsal Gösteri, Arbedelere Maruz Kalma Durumları	38
Tablo 13: Çevreyi Kirletenlere İlişkin Görüşler	38
Tablo 14: Dilencilere İlişkin Görüşler.....	39
Tablo 15: Oturduğunuz Bölgede İşe gidip Gelirken Kendini Güvende Hissetme Durumuna İlişkin Görüşler.....	39
Tablo 16: Çalıştığınız Bölgede İşe gidip Gelirken Kendini Güvende Hissetme Durumuna İlişkin Görüşler	40
Tablo 17: Oturduğunuz çevrede gece vakti kendinizi ne kadar güvende hissediyorsunuz?	40
Tablo 18: Çalıştığınız çevrede gece vakti kendinizi ne kadar güvende hissediyorsunuz?	41
Tablo 19: Oturduğunuz çevrenin güvenliğinden ne kadar memnunsunuz?... 41	
Tablo 20: Çalıştığınız çevrenin güvenliğinden ne kadar memnunsunuz?..... 42	
Tablo 21: İstanbul'da Alkollü Kişileri Önemli Bir Olay Olarak Görmeye İlişkin Görüşler	42
Tablo 22: İstanbul'da Hırsızlık Olaylarını Önemli Olarak Görmeye İlişkin Görüşler	43
Tablo 23: İstanbul'da Fiziki Şiddeti Önemli Olarak Görmeye İlişkin Görüşler	43

Tablo 24: İstanbul'da Sarkıntılık, Laf Atma Olaylarını Önemli Olarak Görmeye İlişkin Görüşler.....	44
Tablo 25: İstanbul'da Havai Fişek, Silah, Maytap Kullanılmasını Önemli Olarak Görmeye İlişkin Görüşler.....	44
Tablo 26:İstanbul'da Balicileri Önemli Olarak Görmeye İlişkin Görüşler	45
Tablo 27: İstanbul'da Toplumsal Gösteri, Arbedeyi Önemli Olarak Görmeye İlişkin Görüşler	45
Tablo 28: İstanbul'da Çevreyi Kirletme Olaylarını Önemli Olarak Görmeye İlişkin Görüşler	46
Tablo 29: İstanbul'da Dilencileri Önemli Olarak Görmeye İlişkin Görüşler	46
Tablo 30: İstanbul'da Trafik Suçlarını Önemli Olarak Görmeye İlişkin Görüşler	47
Tablo 31: İstanbul'da Terör Suçlarını Önemli Olarak Görmeye İlişkin Görüşler	47
Tablo 32: İstanbul'da Gürültüyü Önemli Olarak Görmeye İlişkin Görüşler	48
Tablo 33: İstanbul'da Kapıya Gelen Pazarlamacı Sorununu Önemli Olarak Görmeye İlişkin Görüşler.....	48
Tablo 34: Genel olarak Emniyet Teşkilatının Verdiği Hizmetten Memnun Olma Durumları	49
Tablo 35: İstanbul'da Tehlikeli Olduğu Düşünülen Semtlerin Dağılımı.....	49

ŞEKİL DİZİNİ

Şekil 1: Suç Korkusuna Yaklaşımlar	27
--	----

GİRİŞ

Kentleşme bir büyüme, gelişme ve değişme sürecidir. Bunda insan kitlelerinin eğitim, iş ya da barınma amaçlarıyla köylerden kentlere göç etmesi ve kentlerin büyüyerek gelişmiş ülkeler kategorisine girmek istemesi örnek olarak gösterebilir. Kentlerin büyümesi aşamasında insan faktörünü de dâhil ettiğimizde beraberinde birtakım problemlerin de var olması kaçınılmaz olacaktır. Bu problemler sağlıksız ve çarpık bir kentleşme, işsizlik, kişinin çevresine karşı kendini yalnız hissetmesi hatta uyum sağlamakta zorlanması, yabancılaşması ve bunun sonucunda da suça yönelmesini örnek olarak gösterebiliriz. Hazırlamış olduğum tez çalışmasının konusu suç olgusu üzerinedir. Çalışma, üç bölümden oluşmakta ve bir anket sonuç değerlendirmesiyle sona ermektedir.

Tezin birinci bölümünde kent ve kentleşme nedenleri hakkında bilgi verirken, ikinci bölümünde suç ve suç teorileri ele alınmıştır. Üçüncü bölümünde ise suçun ölçümlene sınıflarına ilişkin bilgi verilmiş olup, bir anket çalışması ve sonuç değerlendirilmesine yer verilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. KENT KAVRAMI VE TANIMI

Günümüzde kentler sanayinin gelişmesi ve kişilerin rahat yaşama isteklerinden dolayı göç olarak ortaya çıkan yerleşim yerleridir. Bu süreç yani yüksek sayıda insanın belli dar alanlarda toplanması ekonomiyi, siyaseti ve toplumsal yapıyı da olumsuz etkileyerek beraberinde suçu getirmiştir.

Aşağıda kent kavramına farklı açılardan bakan, kenti farklı kategorilere ayırıp açıklayan sosyal bilimcilerin görüşleri de yer almaktadır.

“Kent karmaşık ayrı cinsten, farklılaşmış toplumsal bütünlüğe sahip yoğun nüfuslu bir yerleşmedir.”¹

Kenti fiziki ve fonksiyonel açıdan açıklayan araştırmacılara göre;

“...farklı amaçlar için kullanılan çok sayıdaki binalar ile insanların ulaşımını sağlayan yollardan oluşur. Fonksiyonel açıdan kent ise ekonomik, sosyal ve kültürel faaliyetlerin, aktivitelerin gerçekleştirildiği yerleşim birimleridir.”²

Ekonomistlere göre kent kavramı “...mal ve hizmetlerin, üretim, dağıtım ve tüketimi sürecinde toplumun sürekli olarak değişen gereksinimlerini karşılamak için ortaya çıkan bir ekonomik mekanizmadır.”³

¹ Gökhan Gökulu, “Kent Güvenliği Kentleşme ve Suç ilişkisi”, **Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi**, Cilt 24, Sayı 1, 2010, s.212.

² Aziz Yıldırım “Kentleşme ve Kentleşme Sürecinde Göçün Suç Olgusu Üzerindeki Etkileri”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Ankara Üniversitesi, SBE, 2004, s.8.

³ Yıldırım, a.g.e., s. 8.

Kentler, tarım dışı nüfusa sahip, halkın çoğunluğunun ticaret, sanayi veya özel işlerde çalıştığı, farklı meslek gruplarına ayrılan ve yaşam tarzları olan insanların karşılıklı iletişim halinde oldukları, her birimizin iyi ya da kötü yanını ortaya çıkaran bir yerleşim birimidir.

Toplum bilimciler ise kent kavramını ele alırken bireyin toplumda konumlanışından hareketle "...toplumsal bakımdan benzerlik göstermeyen bireylerin oluşturduğu, göreceli olarak geniş, yoğun nüfuslu ve mekânda sürekliliği öne çıkarmaktadırlar".⁴ Buna ilaveten, toplum dışına itilenlerin, sapkınların, asosyallerin ve dolayısıyla dil, din, ırk, yaş, cinsiyet, yöre, kültür farklılıklarının yoğun bir şekilde bulunduğu yerleşim yerleridir kentler.

Kent üzerinde çalışan araştırmacıların kent için yaptıkları farklı yorumları da inceleyecek olursak;

"... Kentler tarımsal olmayan üretimin yapıldığı ve daha önemlisi, hem tarımsal, hem de tarım dışı üretiminin dağılımının yapıldığı, kentsel fonksiyonların toplandığı belirli teknolojik gelişme seviyelerine göre büyüklük, heterojenlik ve bütünleşme düzeylerine varmış yerleşme birimleridir."⁵

Şehri birden fazla perspektiften ele alarak değerlendiren ve şehri yorumlayan araştırmacılar için ise;

"siyasi açıdan şehir, belli idari hudutlar çerçevesinde görev yapan idarelere sahip birimleri olması, fiziki bakımdan değişik amaçlar için kullanılan binalar ve ulaşım vasıtaları, fonksiyonel açıdan ise iktisadi, sosyal, kültürel faaliyetlerin yapıldığı yerler olarak incelenmektedir."⁶

⁴ Yıldırım, a.g.e., s. 10.

⁵ Hande Suher vd. **Türkiye’de Kentleşme**, Yeni Yüzyıl Kitaplığı, s. 7.

⁶ Hüsnüye Canbay Tatar, **Nuh’un Gemisindekiler (Şehirleşme ve Dini Cemaatleşme)**, Turan Yayıncılık, 1999, s.80.

2. KENTLEŞME KAVRAMI VE TANIMI

Kentleşme kavramı, kente yerleşen insanların sayıca büyük bir insan grubunun bir arada yaşamalarından dolayı sosyal, siyasal ve ekonomik açıdan birbirlerine bağlı olmaları ve buna bağlı olarak da üretim ve hizmetlerin büyümesi şeklinde yorumlanabilir.

Kentleşme “...sanayileşmeye ve iktisadi gelişmeye paralel olarak şehir sayısının artması ve mevcut şehirlerin büyümesi sonucunu doğuran, toplum yapısında artan oranda örgütlenme, iş bölümü ve ihtisaslaşma yaratan, insan davranış ve ilişkilerinde şehirlere özgü değişikliklere yol açan bir nüfus birikim süreci.”⁷

Kentleşme, sadece bir nüfus oran artışı ya da değişimi değil aynı zamanda bulunduğu çevrenin sosyo-ekonomik ve kültürel yapısını da etkileyen bir mekanizmadır.

“Kentleşme süreci, salt nüfusun mekânda yer değiştirmesini aşan bir değişim sürecine işaret etmekte ve bu süreç, ekonomik, politik, toplumsal ve kültürel düzeylerde bir dizi çarpıcı değişimle birlikte yaşanmaktadır.”⁸

Kentleşmeye iktisadi açıdan yaklaşan araştırmacılar açısından; “Kentleşme, sanayileşmeye ve iktisadi gelişmeye koşut olarak kent sayısının artması ve kentlerin büyümesi sonucunu doğuran, toplum yapısında, artan oranda örgütlenme, iş bölümü ve uzmanlaşmaya yaratan, insanların davranış

⁷ Canbay Tatar, a.g.e., s. 82.

⁸ Oğuz Işık, M.Melih Pınarcıoğlu, **Nöbetleşe Yoksulluk** (Sultanbeyli Örneği) 3. baskı, İletişim Yayınları, 2003, s.95.

ve ilişkilerinde, kentlere özgü değişikliklere yol açan bir nüfus birikimi sürecidir.”⁹

Kentleşmenin ekonomik açıdan yarattığı olumlu olumsuz etkileri de inceleyecek olursak;

“...Dünya yüzünde gelişme farklarının olması, birçok bakımdan bu farklılardan yararlanmaya çalışan ve sanayileşmelerini bu ülkelerden sağlayacakları ucuz iş gücüne dayandırmayı uman ülkeler için yeni zenginlik olanakları sağlarken, az gelişmiş ülke insanının sorunlarının artmasına yol açmıştır.”¹⁰

⁹ Ruşen Keleş, **Kent ve Siyaset Üzerine Yazılar**, (Yerel Yönetim Dünyası) Kent Basım Evi, 1993, s. 88.

¹⁰ Ahmet Alpay Dikmen, **Kentleşme, Göç ve Yoksulluk** (7.Ulusal Sosyal Bilimler Kongresi), İmaj Yayıncılık, 2002. s. 9.

3. KENTLEŞMEYE ETKİ EDEN TEMEL FAKTÖR: GÖÇ

Kentsel alanların büyümesi, toplulukların bu alanlara yerleşmesi ve çalışması, hayat kurmasını tetikleyen belirli faktörler bulunmaktadır. Bunlara örnek olarak iş bulma, çalışma, daha iyi koşullarda yaşama isteği, eğitim, sağlık gibi nedenler sebep olarak gösterilebilir. "Kentleşme dediğimizde yapısal değişmeyi işaret eden bir iç göç olayından söz ediyoruz. Bu iç göçle yaşamlarını köylerde sürdürenlerin bu yaşam yerlerinden koparak kentlerde tarım dışı işlerle hayatlarını kazanarak yaşamaya başlaması anlatılmaktadır."¹¹

Bu konuda yapılan çalışmaları inceleyecek olursak;

"Kentleşme sürecinde göç ve sosyo-kültürel farklılaşmaya bağlı olarak kentsel yerleşmelerde gözlemlenen sorunlar arasında yeni kentlinin durumu bireyin bu yeni yerleşme biçimine, yeni kentsel işlemlere, özetle kentsel yaşama uyum sorunu üzerinde önemli ve öncelikle durulması gereken bir sorundur."¹²Yeni bir çevreye yerleşen insanlar farklı bir topluma ve yere uyum sağlamaya çalışırken farklı sorunları da beraberinde getirmişlerdir. Kent yaşamında toplumun her kesiminden insan bir araya gelmektedir. Kente uyum sağlamak ya da kentli olmak birey bazında olan bir değişim sürecidir. Bu süreç toplum açısından psikolojik yönü ağır olan bir durumdur.

"Şehir hızlı bir değişimin yaşanmasından dolayı dinamik bir karaktere sahiptir. Şehre gelen insan, şehrin hızla değişen ortamına intibakta zorlanmakta, dolayısıyla kendini tedirgin ve yabancılaşmış hissetmektedir. Bu suretle şehirle bütünleşmesi zor olmakta, söz konusu tesirlerden dolayı

¹¹ İlhan Tekeli, **Göç ve Ötesi**, (Toplu Eserler – 3), Tarih Vakfı Yurt yayınları, 2008, s.149.

¹² Suher vd., a.g.e., s. 26.

yalnızlık duygusu ve hayat korkularını keskinleştirerek, şahsiyet çözümlerine yol açmaktadır.”¹³

Kentleşmeyi psikolojik yönüyle değerlendirdiğimizde şehre gelen insan kendini kalabalıklar içerisinde yalnız hissetmekte ve yeni yaşamına uyum sürecinde bazı sıkıntılar yaşamaktadır.

Ortak yaşamın bu yeni tarzında vurgulanan önemli değişimlerden biri anonim ilişkilerdir. “Şehirlerde ise münasebetler kısa süreli, sathi, gayri şahsi olup tatmin edici özelliklerden genellikle uzaktır.(...)Söz konusu sıkı münasebetlerden kopan fert, yalnızlığı şiddetle hissetmekte, terk edilmiş duygusuna kapılmakta, kalabalıkların içinde tek kalmakta, yerini tam manasıyla tespit edememekte, böylece anomi ve yabancılaşabilmektedir.”¹⁴

Kendini yalnız hisseden ya da ekonomik sebeplerle dışlanan, ezilen insanların var olması bu duruma maruz kalan kişileri psikolojik olarak etkilemekte ve istenmeyen olayların da yaşanmasına sebebiyet vermektedir.

Yoksulluk kentlerde yaygınlaşmakta ve “kentsel yoksulluk” kavramı sosyal bilimciler tarafından kullanılmaya başlanmıştır. Sosyal dışlanışlığı ve kent çeperlerinde gecekondü bölgelerinde yaşamayı da bu çerçevede değerlendirirsek, “Kent çeperinde yer alan toplu konut alanlarında dahi dışlanan, yoksul kesimlerin varlığı söz konusudur. Dışlanma ve yoksulluk ise birlikte yoksulluğu sürekli hale getirmektedir.”¹⁵

¹³ Canbay Tatar, a.g.e., s. 89.

¹⁴ Canbay Tatar, a.g.e., s. 89-90.

¹⁵ Dikmen, a.g.e, s. 253.

3.1. Mekân Deęiřtirmede İtici Faktörler

Kırsal alanda tarımın makineleşmesine bağlı olarak işsizliğin artması, toprakların geniş ailelerin ihtiyaçlarını karşılayamaması gibi nedenlerle insanlar köyleri terk ederek şehirlere yönelmişlerdir. İnsanların kıt kaynaklara sahip olması, eğitim olanaklarının yetersiz ve imkânların sınırlı oluşu, topraktan yeterli verimi alınamaması neticesinde kişiler büyük şehirlere yerleşmeye başlamışlardır. “ Kişinin içinde bulunduğu durumlardan hoşnut olmaması veya işsiz olması; refahının diğerlerine göre düşük olması ve özellikle kendinden sonraki kuşaklarına iyi bir gelecek bırakma düşüncesi, kişinin göç etmesinde itici güçler olarak ortaya çıkabilmektedir.”¹⁶ Sanayi devrimine bağlı olarak gelişen bu süreç ülkemizde de 1950’lerde başlamıştır. 1950 yılında Türkiye nüfusunun 1/3 kentlerde yaşarken günümüzde kentlerde yaşayanların genel nüfusa oranı %70’ e ulaşmıştır.

3.2. Mekân Deęiřtirmede Çekici Faktörler

Genel olarak ifade edecek olursak, cazip sebepler arasında kentlerdeki iş olanakları, yüksek ücret, çalışma hayatında yükselme olanakları, sağlık, eğitim vb. olanakların artması, gıda maddelerinin bol ve çeşitli olması, iyi konut olanağının, toplumsal güven ve huzurun artması sıralanabilir.

“...kentler daha iyi eğitim, sağlık, vb. hizmet, çalıştığı işte yükselme isteği taşıyan, daha fazla gelir, daha güzel ve iyi konut, kısacası daha iyi yaşam arzulayan insanlar için cazip olmuştur”¹⁷

¹⁶ Sedat Murat, Zehra Taşkesenlioğlu, **Avrupa Birlięi Düzeyinde Göç, Entegrasyon ve Yerel Yönetimler**, (Zeytinburnu Belediyesi Kültür Yayınları:14), Ekol Ajans, 2009, s.24.

¹⁷ Yıldırım, a.g.e, s. 21.

3.3. Siyasal Nedenler

Bir ülkede çeşitli düzeyde verilen siyasi kararlar, yönetim yapısının özelliklerini, uluslar arası ilişkilerin yapısını ve kentleşmeyi geliştirmekte hatta önemli kılmaktadır.

“ Artan üretimin kentleşmede rol oynaması, ürünün kolay ve ucuz taşınmasını sağlayacak teknolojik araçların gelişmesine bağlıdır. Çeşitli düzeylerde verilen siyasal kararlar, yönetim yapısının özellikleri ve hukuk kurumlarından bazıları ve uluslararası ilişkiler de kentleşmeyi özendirici nitelik taşıyabilir.”¹⁸

Göç olaylarında çeyrek asırdır ülkemizde var olan terör de önemli bir etken olmaktadır.

4. KENTLEŞME SÜRECİNDE MEYDANA GELEN TOPLUMSAL SORUNLAR

Kendi toplumundan ayrılıp, yaşadığı yeri terk edip yeni bir yaşamı benimsemek yeni çevrenin kurallarına uymak kişi üzerinde psikolojik sorunlar yaratmakta ve bu sorunlar toplumu da etkilemektedir. Kişinin çevreyi benimsemekte zorlanması, gecekondulaşma, işsizlik, eğitimsizlik de suçluluğun artmasına yol açan nedenler arasında yer almaktadır.

Ülkemiz hızla gelişmekte olan genç nüfusa sahip bir ülkedir. Genç nüfusun hızlı kentleşmede bir etken olduğunu söyleyebiliriz. Kentleşme neticesinde aşağıda sıralanacak olan sosyal ve ekonomik sorunlar da var olan problemin tek nedeni değildir. Aslında aşağıda sıralanacak olan sorunlar zaten var olan problemlerin tetikleyici nedenleridir.

¹⁸ Yıldırım, a.g.e, s. 22.

Bunlardan birincisi maddi problemlerdir. Günümüzde işsizlik büyük bir toplumsal sorundur ve bu sürecin yaşanması da toplumu olumsuz yönde etkilemektedir. Gelişen ülkelerde yaşanan işsizlik sorunu geçici bir durum olmakla beraber bizim gibi gelişmekte olan ülkelerde daha büyük bir sorun olmakta ve toplumu psikolojik açıdan da etkilemektedir.

İkincisi ise sosyal ve psikolojik sorunlardır. Sosyal problem yaşayan topluma ait bireylerde, farklı bir şehre gelmek, var olan duruma ayak uydurmaya çalışmak ve buna bağlı olarak yoksullukla, işsizlikle, baş etmek ve aynı zamanda da yaşadığı çevreye ayak uydurmaya çalışmak kişiyi psikolojik olarak da etkilemektedir. Hatta yalnızlığa itmektir.

“Sanayileşme ve kentleşme süreciyle birlikte bir takım sosyal problemler ortaya çıkar. Bu bağlamda, sanayileşme ve kentleşme süreci içine giren her toplumda normal düzenden sapmalar ortaya çıkar ve giderek sosyal problemler daha belirgin bir görünüm kazanır.”¹⁹

Türkiye’de kentleşmeyi İlhan Tekeli “...hızlı kentleşme”²⁰ olarak tanımlamaktadır. 1927 yılında Türkiye Cumhuriyeti’nde yapılan ilk nüfus sayımında ülke nüfusunun %25’i kentlerde yaşarken 2010 nüfus sayımına göre nüfusun %75’i kentlerde yaşamaktadır. Bunun temel nedeni popülist politikalar ve kentsel kayırmacılık, kentsel alanda rant ekonomisi ve kentli yurttaşın olmamasıdır. Bu hızlı değişim kentlerde suç oranını artırmaktadır.

¹⁹ Yıldırım, a.g.e, s. 74.

²⁰ İlhan Tekeli, **Türkiye’nin Kent Planlama ve Kent Araştırmaları Tarihi Yazıları** Tarih Vakfı Yurt Yay. İstanbul, 2010, s. 98.

İKİNCİ BÖLÜM

1.SUÇ VE SUÇ TEORİLERİ

Bu bölümde suç ve suç teorileri üzerine açıklamalarda bulunurken, kent ve kent yaşamı ile suç arasındaki bağlantılar üzerine değerlendirmeler yapılacaktır. Genel olarak teorik yaklaşımlarda kent yaşamının her zaman suçu arttıran bir etken olduğu varsayılmaktadır. Sosyal devletin gelişmişlik düzeyi ve plansız büyüyen kentler, suç teorilerinde çok kullanılan olgulardır.

“Sağlıksız bir kentleşme sürecinin ve bunun yanında uygulanan neoliberal politikaların, kente tutunamayan bireyleri yalnızlaştıracağı ve suça iteceği aşikârdır. Bu açıdan değerlendirildiğinde kentleşme elbette suç oranlarını arttıran bir rol oynayacaktır”.²¹

Büyük şehirlerin oluşması, nüfus artışı, yaşanan savaşlar, ekonomik bunalımlar tüm dünyayı etkisi altına almıştır. Dolayısıyla toplumları, özele indirgeyecek olursak da insanları etkilemiştir. Bu sebeple suç ve suçluluk çalışmaları da bu değişimlere paralel olarak gelişim göstermiştir.

“Çağımızda büyük kentler bunalımın, huzursuzluğun, yabancılaşma ve şiddetin beşiği olmaktadır. Siyasal ve ekonomik bunalımın bir bakıma değişmez göstergesi olan sağlıksız kentleşmenin toplumsal sorunların ağırlığının şiddet potansiyeli yaratması yanında, büyük kent ortamının eylemciye hareket ve saklanma kolaylığı sağladığı da ortadadır.”²²

²¹ Gökulu. a.g.e, s. 224.

²²A.Serap Fırat, “**Yoksulluk, Kentlerde Suç Artışı ve Kent Merkezlerinde Özel Güvenlik Hizmetleri Verilmesi**”, Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 10 / 3 (2008), s.203

1.1. Suç

Suç, bireyi davranışları itibariyle toplumdaki diğer insanlardan ayıran davranışlar bütünüdür. Bu davranışlarda bulunan kişiler genellikle toplumla karşı karşıya gelirler ve bir çatışma durumu ortaya çıkar.

“Suç toplumsal bir anomi hali, yani sosyal dokunun zayıflaması ile beliren bir durumdur.”²³

Bir dizi kriminolog tarafından toplumun anomi durumu suçu tetikleyen önemli bir unsur olarak kabul edilmiştir. Bu tanımdan hareketle suç, toplum halinde yaşama yönelmiş her türlü saldırı olarak da değerlendirilmektedir. Anominin yarattığı kişinin dışlanması, toplumla bağlarını zayıflatmakta ve var olduğu toplum içerisinde kendisini herhangi bir noktada konumlamasına engel olmaktadır.

Bazı sosyolojik yaklaşımlarda ise,

“Suç kabul edilen davranışlar otomatik olarak toplumun geneli tarafından onaylanmayan ve hoş görülmeleyen davranışlar içinden hakkında cezai işlem yapılması gerektiği düşünülen davranışlar olarak öne çıkmaktadır.”²⁴

1.2. Suç Teorileri

Kriminoloji kitaplarına baktığımızda bir dizi farklı kriminal teorilerin olduğunu görürüz. Bu teoriler ise ağırlıklı olarak kişi bazlı yani sorunun

²³ İbrahim Balcıoğlu, “Stres, Kentleşme ve Suç” [http://www.kriminoloji.com/Stres Kentleşme ve suc.Balcioğlu.htm](http://www.kriminoloji.com/Stres%20Kentleşme%20ve%20suc.Balcioğlu.htm) (16.07.2012)

²⁴ Osman Dolu, Suç Teorileri, 3. Baskı, Seçkin Yayınları, 2011, s.33.

kaynağı olarak bireyi gören ya da çevreyi, toplumu sebep olarak gösteren teorilerden oluşmaktadır. Bu da bize bu bilim dalının zengin bir bilim dalı olduğunu göstermektedir.

1.2.1. Biyolojik Suç Teorileri

Biyolojik suç teorisi kişiyi biraz daha masum göstererek kişinin gerçekte suç işlerken kendi isteminin dışında hareket ettiğini, kişinin suç işleme nedeninin daha çok biyolojik etmenlere bağlı olarak ortaya çıktığını savunan bir teoridir. Bu teoriye göre kişinin fiziki gelişimini tamamlayamamış olması, hormonal ve genetik kaynaklı problemlerinin olması suç işlemesine neden olmaktadır.

“Suçluluğa ilişkin biyolojik ve ruh bilimsel yaklaşımların ikisini de sapkınlığın toplumda değil bireyde yanlış olan bir şeylerden kaynaklandığını varsaymaktadırlar. Bu yaklaşımlar suçu, bireyin kontrolü dışındaki ya bedeninde ya da zihninde yerleşik olan etkenler tarafından ortaya çıkarılıyor diye görmektedir.”²⁵

Bu dönemde kişiler üzerinde yapılan çalışmalar daha çok yüz okuma, kafatası ölçme, vücut şekilleri ve genetik üzerine yapılan çalışmalar üzerinde olmuştur. Bu tarz biyolojik nedenlerle suç işleyen insanların erken tanı yöntemiyle tedavi edilmesi öngörülmüştür.

“Bu teoriler, suçlu kişilerin farklı kumaştan yapılmış olduklarını, genetik, fizyolojik ve yapısal farklılıkları nedeniyle suç işlemeye yatkın olduklarını ileri sürmüşlerdir.”²⁶

²⁵ Anthony Giddens, **Sosyoloji**, 1.Baskı, Kırmızı Yayınları, 2008, s.841.

²⁶ R.Fusün Sokullu-Akıncı, **Kriminoloji**, 9.baskı, Beta yayınları, 2012, s.154.

1.2.2. Psikolojik Suç Teorileri

Psikolojik suç teorisi de biyolojik suç teorisi gibi suçu birey eksenli olarak kabul etmiştir. Psikolojik suç teorisinin biyolojik suç teorisinden farkı sorunu patalojik olarak ele almasından ileri gelmektedir. Burada kişiyi düşük zekâlı, sosyalleşmekten uzak, egosu yüksek hatta hasta ruhlu olarak kabul etmiş ve sorunun kişinin yaşadığı psikolojik olaylardan kaynaklandığını (doğuştan gelen ya da sonradan yaşanan) söylemiştir.

“Suçluların daha düşük bir zekâ seviyesine sahip olması, bazen daha az duygudaşlık kabiliyeti olması, bazen kısa vadeli hazları ve uzun vadeli zevkleri, uzun vadeli daha güzel sonuçlar için öteleyememesi şeklinde kendini göstermiştir.”²⁷

Psikolojik suç teorisinde suçlu sınıflamada ego, süper ego gibi kavramların yer alması özetle psikolojik etkeni savunması bu teorinin test edilebilme ve ölçme yöntemini kullanmasında sorun yaratmaktadır. Gerçekten psikolojik bir etmen mi yoksa farklı bir yaklaşım mı olduğu konusunda kesin kanıtlara varamamıştır.

1.2.3. Klasik Okul, Rasyonel Tercih ve Caydırıcılık Teorileri

Klasik okula göre kişi işlediği suçu kendi özgür iradesiyle bilinçli olarak yapmaktadır. Yolun sonunda kazançlı mı çıkacak yaksa zarar mı edecek bunun farkındadır.“Klasik okula göre insanlar irade özgürlükleri olan, mantıklı yaratıklardır.”²⁸

²⁷ Dolu, a.g.e, s. 203.

²⁸ Sokullu-Akıncı, a.g.e, s. 115.

Klasik okula göre kişi işin sonunda maksimum fayda sağlayacağını düşünürse suçu işlemekten çekinmez. Burada kişinin suç işlemesini önlemek için yapılması gereken şey cezaların caydırıcılığını arttırmaktır.

“Bu felsefeye inanan insanlar, herhangi bir adım atmadan önce davranışlarının sonunda ne kazanıp ne kaybedeceklerini değerlendirir ve bir anlamda kar zarar hesabı yaparak hareket ederler... Klasik okula göre suçu önlemenin en kestirme yolu cezalar yoluyla suçun maliyetini arttırarak suçu rasyonel bir tercih olmaktan çıkarmaktır.”²⁹

1.2.4. Rasyonel Tercih Teorisi

Klasik okul kişinin suçu bilerek ve isteyerek işlediğini, psikolojik ya da biyolojik herhangi bir etkinin kişi üzerinde belirleyici etkisi olmadığını savunur. Kişinin rasyonel tercihleri neticesinde suç işlediğini kabul eden bir teoridir. Uygun ortamın bulunması halinde kişinin suçu işlemekten çekinmeyeceği bu teoride savunulmuştur.

“Rasyonel tercihe göre suç yalnızca motivasyona bağlı bir şey değil aynı zamanda bir fırsat meselesidir”³⁰. Fırsatlar oluştuğunda suç işleme eğilimleri artar.

1.2.5. Caydırıcılık Teorisi

Caydırıcılık teorisine göre suça verilen cezaların artması suçun engellenmesini sağlayacak ve dolayısı ile suç işleme oranı düşecektir. Caydırıcılık teorisinde caydırıcılığın Özel-Genel ve Mutlak-Kısmi olarak ayrıldığını da görüyoruz. Özel caydırıcılık kişi eksenli, genel caydırıcılık ise toplum eksenlidir. Mutlak caydırıcılık kişiyi tamamen suçtan alıkoyabilirken,

²⁹ Dolu, a.g.e, s. 85.

³⁰ Dolu, a.g.e, s. 97.

Kısmi caydırıcılıkta ise adından da anlaşılacağı gibi kişiyi kısmen suçtan uzaklaştırabilir.

1.2.6. Rutin Aktiviteler Teorisi

Rutin aktiveler teorisi, kişiyi klasik okuldaki tutum gibi değerlendirmemiş olup, kişinin suçu bir fırsat olarak gördüğünü ve suç işlemesi için sadece uygun koşulların olması gerektiğini savunan bir teoridir. Kişinin uygun koşulları bulması durumunda uygun mekân, uygun zaman, تنها bir mekân gibi, kendince bu fırsatı değerlendirip suç işleyebilmektedir.

“Suçun bir fırsat olarak ortaya çıkışı suçluların tercihini şekillendiren önemli bir faktördür.”³¹

Bu sebeple, suç işleme oranının düşmesi için öncelikle kişinin kendi güvenliğini sağlayacak şekilde hareket etmesi gerekmektedir. Bunun için تنها yerlerde olmayıp kalabalık içerisinde olması, karanlık sokaklar yerine aydınlık caddeleri tercih etmesi örnek olarak söylenebilir. Ayrıca devletin kent güvenliği konusunda dikkatli hareket etmesi suçun azalması ya da engellenmesi için atılabilecek önemli adımlardan biridir.

1.2.7. Sosyal Düzensizlik Teorisi

Sosyal bir varlık olan insan yaşadığı çevreden bağımsız değildir. Hayatını devam ettirebilmek için çalışmak zorunda, ailesi dışında farklı insanlarla beraber vakit geçirmekte, özetle sosyal çevresiyle iç içe yaşamak zorundadır. Sosyal çevredeki kültürel yapı da kişiyi kendi edindiği kültür birikimin dışına iterek etkilemektedir. Son yüzyılda yaşanan hızlı gelişmeler, savaşlar, göçler, ekonomik sorunlar pek çok toplumu etkilemiş çok farklı

³¹ Dolu, a.g.e, s 141.

ırktan, dinden ekonomik seviyeden insanı bir araya getirmiştir. Böylece daha karmaşık ve sorunlara açık toplum karması meydana gelmiştir.

“Sosyolojik teoriler suçluluğun temelini kültür çatışması olduğu varsayımından hareket ederek, sosyal ve kültürel çevredeki kriminojen koşulları inceler. Dış faktörleri, yani sosyal sınıf, politik, coğrafi ve çevresel yapıların suçluluğu nasıl etkilediğini açıklarlar. Sosyolojik teorilerin pek çoğunda bireysel farklılık değişkenleri üzerinde durulmaz.”³²

Bu kadar farklı toplumun bir araya gelmesiyle de toplumda kültür çatışmaları yaşanmış, sosyal hayatta düzensizlik (özellikle ekonomik seviyesi düşük olan kesimlerde) baş göstermiş, insanları bir arada tutan sosyal bağlar zayıflamış, kişiler üzerindeki sosyal kontrol mekanizmaları etkisini yitirmiş ve toplum suça tolerans tanıyan, hatta suçu işleyen bir yapıya dönüşmüştür.

Bu teoride suçun nedeni olarak biyolojik ve psikolojik teoriler red edilmiş, onun yerine kişinin yaşadığı çevreden etkilenmesiyle suç işleme eğilimini gösterdiği tezi savunulmuştur. Yapılan araştırmalarda suçun ekonomik ve sosyal açıdan zor durumda olan insanların yaşadığı kesimde yüksek oranda olduğu, maddi durumu iyi, refah seviyesi yüksek, eğitimli kişilerin olduğu yerde daha düşük olduğu gözlenmiştir.

Suç bölgelerinde yaşayan aileler ya da insanlar bu konuda hangi değer sistemine uyacağına karar veremeyip bocalarlar. Bir süre sonra her ne kadar yanlış olduğunun bilseler de etrafında olup biten yasa dışı olaylara karşı duyarsızlaşıp göz yumarlar. Bu sebeple aileler yasadışı olaylara karşı kapalı olsalar da etrafındaki insanların, belki arkadaşlarının belki akrabalarının işledikleri suçları tölere edebilmelerinden dolayı kendi

³² Sokullu-Akıncı, a.g.e, s. 176.

çocuklarının suç işlemelerine fazla direnç göstermezler. Böylelikle çocuklar ya da gençler suç çetelerinin ağına rahatlıkla düşebilmektedirler.

“Geleneksel ve suçlu değerlerin hakim olduğu birbirinden ayrı iki paralel yapı ya da bu iki değer sisteminin yan yana ve iç içe olduğu ancak birbirine entegrasyon durumunun farklılık gösterdiği tek bir sosyal yapı öngörüsü olsun, her iki durumda da toplumda kendini hissettiren dual yapı en büyük tesiri aile üzerinde gerçekleştirerek suça karşı koyma kapasitesi olan sosyal kalkını etkisiz hale getirmiş oluyordu.”³³

Özellikle annesi ve babası çalışan çocuklar aileleri tarafından kontrol edilemedikleri için dışarıda fazla vakit geçirebilirler. Bu sebeple dışarıdaki insanlarla çok daha fazla beraber olduklarından, aile bağları kopuk olabilir. Ailenin çocuk üzerindeki otoritesi sarsılabilir ve çocuğun suç çetelerinin eline düşmesi daha kolay olabilir.

“Yapılan araştırmalar ile sosyal düzensizliğin esasen doğrudan suça neden olmadığını, sosyal düzensizlikle birlikte önce geleneksel sosyal kontrol mekanizmalarının çöktüğünü, daha sonra da bu mekanizmadaki çöküşün suça neden olduğunu ortaya koymuş oldu.”³⁴

1.2.8. Öğrenme Teorileri

Bu teoride suçun taklit yoluyla öğrenildiğini, suçun diğer tüm normal davranışlar gibi öğrenildiğini, kişinin bu suçları öğrenirken etkileşiminin yüksek olduğu kişilerden ve kişi açısından önemli gördüğü kişilerden öğrendiği tezini savunmuştur. Burada kişiler suçu işlerken kendini haklı çıkaracak gerekçeler öne sürerek, işledikleri suçun yükünü en aza indirmeye çalışmışlardır.

³³ Dolu, a.g.e, s. 214.

³⁴ Dolu, a.g.e, s. 217.

“1.İnsanların birbirlerini taklit oranı, birbirleriyle ne ölçüde yakın temas halinde olduklarına bağlıdır. 2.Alt seviyede olanlar üst seviyede olanları taklit ederler. 3.Aynı anda iki modanın birden olması ve birbiriyle çatışması durumunda, biri diğerinin yerini alabilir.”³⁵

1.2.9. Ayırıcı Birliktelikler Teorisi

Ayırıcı birliktelikler teorisine göre suç öğrenilen bir davranıştır ve kişiler suç işleme yöntemini de nasıl rahat suç işleyebilecekleri konusunu da yine suçlulardan öğrenirler.

“Suç öğrenilen bir davranıştır ve suçlular hem suç işleme tekniklerini, hem de suç işlemeyi kolaylaştıran gerekçeleri diğer suçlulardan öğrenirler.”³⁶

1.2.10. Nötrleştirme Teknikleri

Bu teknikte kişi kendisine farklı telkinler uygulayarak suç işlemeyi kendisi için kolaylaştırmakta ve böylelikle işlediği suçtan rahatsızlık duymamasını sağlamaktadır. Suçlularla yapılan söyleşilerde suç işleyenin kendisini ikna etmesine yönelik “nötrleştirme teknikleri” net olarak gözlenmiş ve sosyal bilimciler tarafından önemli bir etken olarak değerlendirilmiştir.

1.2.11. Ayırıcı Pekiştirme Teorisi

Ayırıcı pekiştirme teorisi olayı psikoloji ve sosyoloji açısından ele alan bir teoridir. Bu konudaki en büyük örnek “İvan Pavlovun Klasik koşullanma ve Skinner’in Edimsel koşullanma modelidir.”³⁷ Ivan pavlov yaptığı deneyde köpeklere yiyecek verirken aynı zamanda zil sesi de çaldırtmıştır. Bir süre bu

³⁵ Dolu, a.g.e, s. 235.

³⁶ Dolu, a.g.e, s. 239.

³⁷Dolu, a.g.e., s.243.

olay bu şekilde devam etmiştir. Daha sonra köpeklere önüne yiyecek koyulmaksızın zili çaldıklarında köpeklerin sanki yemek gelecekmiş gibi saldı ürettiklerini tespit etmişlerdir. Skinner'a göre de yapılması istenilen davranışlar için ödül, yapılması istenmeyen davranışlarınsa ceza yoluyla belirlenebileceğini hatta tamamen ortadan kaldırılabilceğini söylüyordu.

1.2.12. Sosyal Öğrenme Teorisi

Bu teori olayları edimsel ve klasik koşullanmaya bağı olarak açıklamayı tercih etmiştir. Akers formüle ettiğı bu sistemi dört bileşende toplamaktadır.

Ayırıcı Birliktelikler: "Bir kişini illegal ya da kanunlara saygılı davranış tarzlarına ilişkin olumlu ya da olumsuz normatif tanımlamalara maruz kalma sürecidir."³⁸

Tanımlamalar: Tanımlamalarda ise kişi için neyin doğru neyin yanlış olduğunu ifade eden tanımlamalardan bahsedilmektedir. Bunlar eğitim, ahlaki değer vs olabilir.

Ayırıcı pekiştirmeler: "Ayırıcı pekiştirmeler ile bir davranışı takiben kişinin alacağı ödüller veya göreceğı cezalar neticesinde o davranışın bir kez daha yapılması için cesaretlendirilmesi veya vazgeçilmesine yönelik güçlendirici pekiştiriciler kastedilir."³⁹

Taklit: Kişinin örnek aldığı rol modelini taklit etmesi olarak açıklanır.

³⁸ Dolu, a.g.e, s. 253.

³⁹ Dolu, a.g.e, s. 253.

1.2.13. Anomi ve Gerilim Teorisi

Anomi ve Gerilim Teorisinde anomi sosyolojiyi gerilim psikolojiyi destekler. Bu sebeptendir ki anomi bir toplumun neden suç işlediğini ele alırken gerilim teorisi toplum içindeki bireyin neden diğer kişiye göre suç işlediğini inceler. Gerilim teorisi suçu bireye indirgeyerek kişinin istediği şeyi gerçekleştiremediği durumlarda, amaçlarına hayallerine ulaşamadığı zamanlarda öfke kontrolünü kaybederek, saldırganlaşan ve bu sayede deşarj olabilen kişileri incelemektedir.

“Durkheim’e göre arzuları sonsuza uzanan bir varlık olan insanın toplum tarafından kontrol altına alınmamasının bir sonucu; Merton’a göre, insanların arzuladıkları hedeflere ulaşabilmek için ihtiyaç duydukları araçlara sahip olmamaları neticesinde yaşadıkları engellenme hissini ve fırsat eşitsizliğini aşabilmek için gayri meşru yollara sapmaları; Cohen’e göre ise bireylerin arzuladıkları sosyal statüyü elde edememeleri sonucu erişemediklerine karşı gösterdikleri bir tepki; Cloward ve Ohlin’e göre ise bireylerin kendi buldukları sosyal konumda kendilerini gerçekleştirebilmek için seçtikleri alternatif yolların ta kendisidir.”⁴⁰

Bu teori üzerinde yapılan çalışmalar ağırlıklı olarak Amerika’da gerçekleştirilmiş olup, bu ülkedeki suçla mücadelede yararı görülmüştür. Kişilerin yaşayış tarzı sosyo kültürel durumu ve toplumun kişilere verdiği tepkiler göz önünü alındığında bu teorinin, ülkemizde ne ölçüde işe yarayacağı tartışılır.

1.2.14. Alt Kültür Teorisi

Alt kültür teorisini, bir toplumun içindeki farklı bir topluluk, içinde yaşadığı topluma uzak ama bağları çok da kopuk olmayan insanlar, alt kültür

⁴⁰ Dolu, a.g.e, s. 340.

teorisini bu şekilde tanımlayabiliriz. Suçlu alt kültürler ya da çeteler olarak tabir edebileceğimiz gruplar toplumdan bağımsız değer yargıları geliştirebilmekte ve sonuca ulaşabilmenin en kestirme yolu olarak suç olarak tanımlanan davranışları gösterebilmektedirler.

“Bu alt kültür, bazen toplumun normları ve değerlerini hedef alan bir karşıt kültür şeklinde kendini gösterebileceği gibi, bazen de suçun kaynağı olarak doğrudan kendi inanışları ve kabullenişlerinden dolayı üyelerini suça itiyor olabilir.”⁴¹

Suçlu alt kültüre mensup bireyler toplum normları dışında kalan davranışları kendi grup içi normları haline getirerek yeni bir alternatif değerler sistemi oluşturmaktadırlar. Genellikle alt gelir gruplarına ait olan bireylerin bu tür alt kültür grupları oluşturdukları ileri sürülmesine rağmen, bu konuda sosyologların farklı görüşleri vardır. Bazı sosyologların görüşleri sosyal açıdan daha düşük seviyede olan kişilerin bu tarz suçları işlemeye eğiliminin daha fazla olduğu yönündedir.

1.2.15. Damgalama Teorisi (Etiketleme Teorisi)

Damgalama teorisi adından da anlaşılacağı gibi suçun neden işlendiğine değil suçun sonrasında kişiye gösterilen tepkileri incelemiştir. Yani suçun işlenmesine neden olan faktörlerden daha fazla suç işleyene yönelik müdahale yöntemini kriminologların göz önünde bulundurmaları gerektiğini önerir.

“... Birçok kişi herhangi bir sebeple bir kez suç işleyebilir. Ancak bu kişinin daha sonra yeniden suç işleyip işlememesi ve hatta daha da ileri giderek bir suçlu alt kültürünün parçası olması ve suç işlemeyi bir meslek haline getirmiş olmasının nedeni, ceza adalet sistemi ve toplumun kişiye

⁴¹ Dolu, a.g.e, s. 345.

karşı acımasız bir tutum sergileyerek suçluyu yeniden topluma kazandıracak kucaklayıcı bir yaklaşım benimsemek yerine kişinin hatalarını ve kusurlarını yüzüne vurarak ve sürekli gündemde tutarak bireyin giderek marjinalleşmesine ve toplumdan kopmasına yol açacak uygulamalarda bulunulmasını göstermektedir.”⁴²

Çocuk suçlarında bu teori önemli kullanım alanı bulmuştur. Bu teori özellikle suç kariyerlerinin oluşumunu açıklamada çok kullanılan bir teoridir.

1.2.16. Çatışma ve Güç Eksenli Teoriler

Bu teoride adalet mekanizmasına güven duyulmamakta, kararların güçlülerin lehine olacak şekilde verildiği ve yine zengin olarak tabir edilen kişilerin çıkarlarını korumak için hareket edildiği öne sürülmektedir.

“Bu bakış açısına göre, kurulu bulunan toplumsal düzen ve ceza adalet sistemi tamamen güçlülerin ve elitlerin çıkarlarını korumak amacıyla hizmet etmektedir. Bu süreçte, güçlüler zayıfları sömürmek için her türlü fırsatı kullanır ve çeşitli oyunlar ve aldatmacalarla bu insanları suiistimal ederler.”⁴³

Beyaz yakalı olarak tanımlanan üst gelir grubuna dâhil bireylerin işlediği suçlara yoğunlaşan bir teoridir. Bu kesimin ceza sisteminin müdahalesinden kendini diğer toplumsal kesimlerden daha etkili koruyabileceğini ileri sürer ve topluma verdiği zararın ise diğer bir dizi suça oranla daha yüksek olduğunu ileri sürer.

⁴² Dolu, a.g.e, s. 383.

⁴³ Dolu, a.g.e, s. 424.

1.2.17. Feminist Kriminoloji

Bu teorinin çıkış nedeni erkek egemenliğinin hâkim olduğu sosyal düzende yaşanan mağduriyetlere tepki olarak ortaya çıkmasıdır.

“Aile içi şiddet çalışmalarıyla yükselişe geçen kadın mağduriyetine yönelik ilgi, sonraki dönemlerde bazı feminist kriminologlarca kadın mağduriyetini doğru bir şekilde anlayabilmek için erkek suçluluğa yönelmiştir.”⁴⁴

Ayrıca istatistikî verilerde ilk bakışta görünen, kadınların erkeklere oranla çok daha az suç işlediklerinin saptanmasından hareketle, genel olarak suç olarak tanımlanan davranışlarda bulunmanın temelinde yatan faktörlerden en önemlisinin erkek egemen toplum olduğunu bu teori ileri sürmektedir. Kadınların sorunları çözüm için suç ve zor kullanma yerine daha farklı yöntemler kullandıklarını vurgulamaktadır.

1.2.18. Kontrol Teorileri

Kontrol teorileri diğer teorileri reddederek aslında insanın fırsat bulduğu zamanlarda suç işlemeye eğiliminin olduğunu, fırsat bulduğu anda da suç işleyebileceğini ifade eden bir teoridir. Kontrol teorilerinin asıl ilgilendiği bölüm suç işlemeyen insanların neden önlerinde fırsatları varken de suç işlemediğidir.

“Bu görüşe göre, önüne çıkacak ilk fırsatta suç işlemeye hazır olarak değerlendirilen insanları suç işlemekten alıkoyan bir takım iç ve dış kontrol mekanizmaları vardır. Bu kontrol mekanizmalarının zayıflaması veya kısmen

⁴⁴ Dolu, a.g.e, s. 447.

ortadan kalkması durumunda bile bireyin suç işleme olasılığı artar, en uygun fırsatı yakaladığında da suç işler.”⁴⁵

1.2.19. Sınırlama Teorisi

Sınırlama teorisine göre kişinin suç işlemeye eğilimli olduğunu fakat kendisi açısından yaşanacak olumsuz durumlardan çekinmesinden ya da toplumsal çevrenin, ya da yakın çevresinin vereceği tepkiden çekinmesi nedeniyle suç işleyemediğini öne sürmektedir.

“Kontrol kuramı, suç etkinliğine yönelik uyaranlar ile onu engelleyen toplumsal ya da fiziksel suç işlerkenki güdüleriyle daha az ilgilenmektedir; bunun yerine, insanların ussal biçimde davrandıkları ve fırsat verildiğinde, herkesin sapkın davranışlar içine gireceği varsayılmaktadır.”⁴⁶

1.2.20. Sosyal Bağ Teorisi

Bu teoriye göre de bireyi topluma bağlayan faktörler sayesinde kişi suç işlemeyi tercih etmemektedir. Hirschi'nin sosyal bağ teorisinde kişileri suç işlemekten alı koyan nedenler bağlılık, adanmışlık, sosyal olma ve inançtır.

Bağlılık, kişinin çevresiyle olan iletişimi ve bir arada tutan faktördür. Kişinin çevresiyle bağı olmazsa suçu rahatlıkla işleyebilir ve herhangi bir rahatsızlık duymaz. Adanmışlıkta kişi suç işlemeyi bazen eğlenceli gibi görse de kaybedeceği şeylerin farkında olması onu suç işlemekten alıkoyar. Örneğin adının kötü bir olayla anılması kişinin hayatında tarifi mümkün olmayan zedelenmelere yol açabilir. Sürekli meşguliyet, kişinin sosyal olması, toplumsal kurallara uygun çizgideki aktivitelerle ilgilenmesi olayıdır. İnançta ise toplumun kabul ettiği ve inandığı birtakım değerler vardır. Ancak herkes

⁴⁵ Dolu, a.g.e, s. 267.

⁴⁶ Giddens, a.g.e, s. 854.

bu değerlere yeterince bağlı değildir. Bu sebeple değerlere inanç azaldıkça kişinin suç işleme oranı artar. Kentlerde sosyal kontrolün zayıflaması suçun artışında önemli bir unsur olarak değerlendirilmektedir. Daha yakın ilişkilerin olduğu ortak yaşam birimlerinde suç saptandığında kontrol organlarına yansımadan grup içinde sorunlar çözümlenebilmektedir. Kentlerin anonim ilişkileri çerçevesinde suç olarak tanımlanan davranışlar hemen kontrol organlarına iletilmekte ve olaylar suç istatistiklerine yansımaktadır.

“Bu yönüyle öz kontrol, vicdana benzer ve vicdandan ayrıştırılması güç olan bir kavramdır. Bu çerçevede teorinin temel argümanı bireylerin öz kontrol seviyesindeki düşüşe paralel olarak suç işleme olasılıkları artar” şeklindedir.⁴⁷

1.2.21. Zorlama ve Sosyal Destek Teorisi

Bu teori kişiyi fazla baskı altında tutmanın kişide ters etki yapacağını ifade etmektedir. “Kriminologlar birey üzerinde uygulanan kontrolün bireyi zorlayıcı bir niteliğe bürünmesi durumunda uyumdan çok uyumsuzluğa, itaatten çok isyana neden olduğunu savunmuşlardır.”⁴⁸

2.SUÇ ve SUÇ KORKUSU

Suç ve suç korkusu arasındaki ilişki üzerine farklı yaklaşımlar vardır. Yukarıda ele alınan suç teorilerinin bazılarında da etkilenen suç korkusunun gerçek yaşanan suçlara oranla farklı bir düzeyde oluşmasını sağlayan suç korkusuna yaklaşımları şöyle değerlendirebiliriz.

⁴⁷ Dolu, a.g.e, s. 277.

⁴⁸ Dolu, a.g.e, s. 284.

- Bir bölgede kontrol organlarının günlük yaşamda görünür olması bölge halkı tarafından suça maruz kalma konusunda bir güven oluşturmaktadır.
- Adalet sistemine duyulan güven suç korkusunu doğrudan etkilemektedir.
- Kırık camlar teorisi olarak tanımlanan teorik yaklaşımdan hareketle düzensiz kent bölgelerinin kriminal olayları teşvik etmesi olarak değerlendirilir.
- Kentlerde dar bölgelerde yüksek oranda nüfusun oluşmasıyla yaşanan gerilim durumu suçtan korkuyu artırdığı düşünülmektedir.
- Kente göçün sonucu yoğun göç alan bölgelerde oluşan farklı kültür gruplarının çatışması suçtan korkuyu etkilemektedir.
- Medyanın suçu görünür kılması ve bazen de abartılı vermesi toplumda suçtan korkunun yaygınlaşmasının sağlanmaktadır.
- Kentlerde anonim yaşam sonucu enformel kontrolün zayıflaması suç korkusunu da tetiklemektedir.

Bunu aşağıdaki şemayla özetleyebiliriz.

Şekil 1: Suç Korkusuna Yaklaşım

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Bu bölümde suçun ölçümüne ilişkin bilgiler ve suçun ölçümünde kullanılan tekniklerden bahsedilerek suçun gerçekte ne derece ölçülebilir olabileceği üzerine değerlendirmeler yapılmıştır.

“...ölçme bütün bilimler için gereklidir. Kriminoloji için de suçun yer ve zaman itibarıyla ne sıklıkta işlendiğinin bilinmesi, bunların sebeplerinin anlaşılması, oluşumunun önlenmesi, onu işleyenlerin doğru yola yönlendirilmesi veya cezalandırılması için önemlidir.”⁴⁹

“Gerek suç oranlarını artması gerekse basın yayın organlarında suçla ilgili haberin daha fazla olması toplumda suça karşı duyulan korkuda bir artışa neden olmaktadır. (...) Ülkemizde işlenen suçların önemli bir bölümü kentlerde işlenmektedir. Kentlerin güvenlik sorunu kamuoyunu giderek daha meşgul etmektedir. Kapkaç, gasp, cinsel taciz, cinayet gibi günlük yaşamda etkisi daha kolay hissedilen suçlardaki artış, toplumda tedirginliği arttırmaktadır.”⁵⁰

Sadece suç olaylarının artması değil, bu olayların basında yer alışı şekli de toplumda suç algısını belirlemektedir.

1. SUÇUN ÖLÇÜLMESİ

Suç kavramı karmaşık bir olgudur ve toplumu rahatsız eden konuların başında gelmektedir. Suçun nedenlerine ilişkin sosyologlar, psikologlar,

⁴⁹ Sokullu-Akıncı, a.g.e, s. 69.

⁵⁰ Mithat Arman Karasu, “Türkiye’de Kentleşme Dinamiklerinin Suça etkisi”, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008, s.256.

hukukçular suçları kendi uyguladıkları bilimsel yöntemlere göre izah etmeye çalışmaktadırlar.

Suçun nedenine ilişkin bulgular suçları azaltmaya yönelik olsa bile istatistikî verilerle yapılan çalışmaların suçları azaltmaya yönelik daha doğru tedbirler alacağı fikri yaygındır; fakat istatistikî verilerin ne kadar doğru olduğu da tartışmaya açık bir konudur.

Öncelikle her işlenen suçun suç olduğu tespit ediliyor mu? Veya farklı bir söylemle işlenen suç kayıt altına alınabiliyor mu?

“doğru ölçülmüş suç sayılarını en aza indirmek suçtan etkilenen kişiler ve etkiler açısından maddi ve manevi yararlar sağlayacaktır.”⁵¹

1.1. Suç İstatistikleri

İstatistikî veriler bize gerçek suçluluğu vermezler, çünkü bir suçun suç olabildiğinin kanıtlanabilmesi için ortaya çıkması ve resmi kayıtlara geçmesi gerekmektedir. Bu sebeple de resmi kayıtlara geçmeyen suçlar siyah sayılar olarak adlandırılmaktadır. Bu sebeple eğer suç işleniyor ve tespit edilemiyorsa burada da istatistikî verilere bakılarak incelemelerde bulunmak da doğru olmayacaktır. Tüm bunlara rağmen suçları azaltabilmek, suçla mücadele ve kamu huzurunu güvenliğini sağlayabilmek için suçla ilgili istatistikî veri elde etmek doğru bir çalışmadır.

Yasal suçluluğa ilişkin elimizde yeterli ve doğru bilgi olmamasının bir nedeni de veri alışverişi yapan sağlıklı verilerin olmaması ve kurumlar arası koordinasyonun tam ve doğru şekilde sağlanamamasıdır.

⁵¹ Ahmet Polat, Serdar Kenan Gül, **Suçun Ölçümü**, 1.baskı, Adalet Yayınevi, s. XV.

“Suç istatistikleri, suç olgusunun ölçümünde ve güvenlik politikalarının hazırlanmasında özellikle kolluk kuvvetlerinin başvurduğu en temel veri kaynağıdır. Suç istatistikleri farklı şekillerde tasnif edilebilir:

- 1.Özel ve Kamu istatistikleri
- 2.Ulusal ve Uluslar arası istatistikler
- 3.Polis, Adliye ve Cezaevi İstatistikleri”⁵²

Kurumlar içerisinde de veri açısından sınırlılıklar vardır. Polis merkezlerini ele aldığımızda polis sadece kendi bölgesi içerisindeki suçları kayıt altına alıyor, bunun içine jandarma bölgesi dâhil değildir ki jandarma bölgesi de kendi içinde büyük bir alanı kapsamaktadır.

Polis istatistikleriyle, adli istatistiklerin farklı olması, suç tespitinde bakanlıkların verileri dışa kapatması, istatistikî verilerin sisteme girişinden kaynaklanan sorunlarda doğru bilgi elde etmede sorunlara neden olmaktadır.

1.2. Suçun Ölçümüne Yönelik Yapılan Anketler

Kişiler üzerinde Suçun ölçümüne yönelik yapılan anket çalışmaları vardır. Bunlar,

- 1.Suç Korkusu Anketleri(Güvensizlik kaygısı)
- 2.Fail İtiraf Anketleri
- 3.Mağdur Anketleri

Yapmış olduğum anket çalışmasını Suç korkusu üzerine oluşturdum. Bu anketin amacı kişilerin yaşadığı ve çalıştığı çevrede kendini güvende hissedip hissetmediği, yaşadığı ya da gördüğü olaylar karşısında bayan ve erkek katılımcıların ne hissedebildiğini ölçebilmektir.

⁵² Polat vd, a.g.e, s. 9.

1.3. Suç Korkusu Anketleri (Güvensizlik Kaygısı)

Güvenlik kavramı toplumlar ve hükümetler için önemli bir kavramdır. Bu yüzden bir dizi önlemler alınır ki kişiler korku ve endişe duymadan hayatlarına devam edebilsinler. “Güvenlik, çok anlamlı ve karmaşık bir kavramdır. Görevlerinin çok ötesindedir. Toplum yaşamında yasal düzenin aksamadan yürütülmesi, kişilerin korkusuzca yaşayabilmesi durumu, emniyet olarak tanımlanmaktadır.”⁵³

Suç oranlarını artması, basın yayın organlarının suçla ilgili haberi ön plana çıkararak vermesi, toplumu suça karşı daha duyarlı hale getirmekte ve suça duyulan korkuda da bir artışa neden olmaktadır. Ülkemizde işlenen suçların, suç istatistiklerine yansıyan, yani tespit edilip, takip edilen kesiminin önemli bir bölümü kentlerde işlenmektedir. Güvenlik sorunu kentlerde yaşayanları giderek daha fazla meşgul etmekte ve doğrudan suça maruz kalma durumları olmayanları dahi tedirgin etmektedir.

2. GÜVENLİK ALGILAMA ANKETİ DEĞERLENDİRİLMESİ

Tez çalışmam için içinde benimde bulunduğum kurum olan Güneş Sigorta A.Ş. de Güvenlik algılamaya yönelik mini bir anket çalışması düzenledim. Ek 1 de sunulmuştur. Yaklaşık 250 kişiye e - mail göndererek ve 40 kişiye de form vererek anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Temmuz ve Ağustos aylarında yapılan bu anket çalışmasıyla 100 adet anket formu geri dönüşü sağlandı. Buradaki sonuçlar SPSS yöntemiyle değerlendirilmiş olup gerekli çıkarımlar sağlanmıştır. Anket çalışması sonucunda elde edilen veriler aşağıda yer almıştır.

⁵³ Polat vd, a.g.e, s. 105.

2.1. Ankete Katılan Bireylerin Demografik Özellikleri

Tablo 1: Ankete Katılan Bireylerin Yaş Aralıkları

Yaş Aralığı	Frekans	Yüzde (%)
20-30 yaş	42	42
31-40 yaş	46	46
41-50 yaş	11	11
51-60 yaş	1	1
Toplam	100	100

Araştırmaya katılan bireylerin % 42'si 20-30 yaş aralığındayken, % 46'sı 31-40 yaş, % 11 41-50 yaş, % 1'i 51-60 yaş aralığında yer almaktadır. Ankete katılan bireylerin yarıya yakını 31-40 yaş aralığında olduğu görülmektedir. Anketin bir iş yerinde uygulanması nedeniyle Türkiye'de çalışan nüfusun bu ankete yansımalarını burada görmekteyiz.

Tablo 2: Ankete katılan Bireylerin Mesleklere Göre Dağılımı

Meslek	Frekans	Yüzde (%)
Sigortacı	90	90
Diğer	10	10
Toplam	100	100

Araştırmaya katılan bireylerin %90'ı sigortacı iken, % 10'u diğer mesleklerden oluşmaktadır.

Tablo 3: Araştırmaya Katılan Bireylerin Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	Frekans	Yüzde (%)
Kadın	49	49
Erkek	51	51
Toplam	100	100

Araştırmaya katılan bireylerin % 49'u kadın ve % 51 ise erkeklerden oluşmaktadır. Bu açıdan dengeli bir dağılımın sağlandığını görmekteyiz.

Tablo 4: Araştırmaya Katılan Bireylerin Oturduğu Ev Tipleri

Ev Tipi	Frekans	Yüzde (%)
Müstakil	21	21
Apartman Dairesi	79	79
Toplam	100	100

Araştırmaya katılan bireylerin % 21'i müstakil evde otururken, % 79'u ise apartmanda oturmaktadır. Araştırmaya katılan bireylerin büyük çoğunluğu apartman dairesinde yaşamayı tercih etmektedir. Bu durumu İstanbul'da müstakil mesken sayısının düşüklüğünün bir sonucu olarak değerlendirebiliriz.

Tablo 5: Araştırmaya Katılan Bireylerin Eğitim Durumları

Eğitim Durumları	Yüzde	
	Frekans	(%)
İlkokul	1	1
Ortaokul	2	2
Lise	10	10
Yüksek okul	18	18
Üniversite	60	60
Yüksek lisans	9	9
Total	100	100

Araştırmaya katılan bireylerin yarısından fazlasının Üniversite mezunu olduğu görülmektedir. Burada iş yerinin özelliği ankete yansımaktadır.

2.2. Ankete Katılan Bireylerin Sapmaya Maruz Kalma Durumları

Tablo 6: Bireylerin Alkollü Kişilere Maruz Kalma Durumları

Alkollü Kişilere İlişkin Maruz Kalma Durumları*	Frekans	Yüzde (%)
Yaşadığı çevrede maruz kalma	20	20
Çalıştığı çevrede maruz kalma	4	4
Şahit olma	39	39
Konuşulduğunu duyanlar	33	33
Fikrim yok	12	12

*Ankete katılan bireylerin bazıları alkollü kişilerle birden fazla durumlarda karşılaşmışlardır.

Ankete katılan bireylerin % 20'si alkollü kişilere yaşadığı çevrede maruz kaldığını ifade ederken, % 4'ü çalıştığı çevrede maruz kaldığını, % 39'u doğrudan şahit olduğunu, % 33'ü konuşulduğunu duyduğunu ifade ederken % 12'si ise alkollü kişiler hakkında herhangi bir fikri olmadığını ifade etmiştir. Ankete katılanların 2/3'si fiili olarak alkollü kişilerin tacizine uğramış veya böyle bir tacizi izlemiştir.

Tablo 7: Bireylerin Hırsızlık Olaylarına Maruz Kalma Durumları

Hırsızlık Olaylarına Maruz Kalma Durumları*	Frekans	Yüzde (%)
Yaşadığı çevrede maruz kalma	35	35
Çalıştığı çevrede maruz kalma	4	4
Şahit olma	26	26
Konuşulduğunu duyanlar	42	42
Fikrim yok	8	8

*Ankete katılan bireylerin bazıları hırsızlık olaylarıyla birden fazla durumlarda karşılaşmışlardır.

Burada dikkat çeken hırsızlık olaylarının ankete katılan kişilerin %65'i tarafından izlenmiş olmasıdır. İlk üç bölümü oluşturan %65'i oluşturan grubun doğrudan hırsızlık olaylarına maruz kalmış olması veya şahit olmasıdır.

Tablo 8: Bireylerin Fiziki Şiddete Maruz Kalma Durumları

Fiziki Şiddete Maruz Kalma Durumları*	Frekans	Yüzde (%)
Yaşadığı çevrede maruz kalma	6	6
Çalıştığı çevrede maruz kalma	2	2
Şahit olma	37	37
Konuşulduğunu duyanlar	30	30
Fikrim yok	24	24

Araştırmaya katılan bireylerin yarıya yakını fiziki şiddet olayına maruz kalmıştır ya da şahit olduğu görülmüştür.

Tablo 9: Bireylerin Sarkıntılık, Laf atmalara Maruz Kalma Durumları

Sarkıntılık, Laf atmalara Maruz Kalma Durumları*	Frekans	Yüzde (%)
Yaşadığı çevrede maruz kalma	20	20
Çalıştığı çevrede maruz kalma	8	8
Şahit olma	48	48
Konuşulduğunu duyanlar	35	35
Fikrim yok	16	16

Araştırmaya katılan bireylere sorulan soru sarkıntılık, laf atma gibi fiillere maruz kalma olduğunda katılımcıların $\frac{3}{4}$ 'ü böyle bir olayı izlediğini belirtmektedir.

Tablo 10: Havai fişek, Silah, Maytaba Maruz Kalma Durumları

Havai fişek, Silah, Maytaba Maruz Kalma Durumları*	Frekans	Yüzde (%)
Yaşadığı çevrede maruz kalma	44	44
Çalıştığı çevrede maruz kalma	14	14
Şahit olma	45	45
Konuşulduğunu duyanlar	19	19
Fikrim yok	13	13

Araştırmaya katılan bireylerin yarıdan fazlası bu tür olaylara maruz kalıp aynı zamanda şahit de olmuşlardır.

Tablo 11: Balicilere Maruz Kalma Durumları

Balicilere Maruz Kalma Durumları*	Frekans	Yüzde (%)
Yaşadığı çevrede maruz kalma	11	11
Çalıştığı çevrede maruz kalma	21	21
Şahit olma	45	45
Konuşulduğunu duyanlar	18	18
Fikrim yok	19	19

Araştırmaya katılan bireylerin yaklaşık olarak % 50'si balicilere şahit olmuşlardır.

Tablo 12: Toplumsal Gösteri, Arbedelere Maruz Kalma Durumları

Toplumsal Gösteri Arbedelere Maruz Kalma Durumları*	Frekans	Yüzde (%)
Yaşadığı çevrede maruz kalma	10	10
Çalıştığı çevrede maruz kalma	23	23
Şahit olma	43	43
Konuşulduğunu duyanlar	25	25
Fikrim yok	18	18

Araştırmaya katılan bireylerin yaklaşık olarak % 50 si bu tür olaylara şahit olurken üçte ikisi maruz kalmışlardır.

Tablo 13: Çevreyi Kirletenlere İlişkin Görüşler

Çevreyi Kirletenlere İlişkin Görüşler*	Frekans	Yüzde (%)
Yaşadığı çevrede maruz kalma	60	60
Çalıştığı çevrede maruz kalma	39	39
Şahit olma	54	54
Konuşulduğunu duyanlar	25	25
Fikrim yok	6	6

Araştırmaya katılan bireylerin yaklaşık olarak tamamı çevre kirliliğine maruz kalmışlardır.

Tablo 14: Dilencilere İlişkin Görüşler

Dilencilere İlişkin Görüşler*	Frekans	Yüzde (%)
Yaşadığı çevrede maruz kalma	56	56
Çalıştığı çevrede maruz kalma	47	47
Şahit olma	52	52
Konuşulduğunu duyanlar	20	20
Fikrim yok	4	4

Araştırmaya katılan bireylerin yaklaşık olarak tamamı dilencilerle sık karşılaşmaktadır.

2.3. Ankete Katılan Bireylerin Güvenlik Algıları

Tablo 15: Oturduğunuz Bölgede İşe gidip Gelirken Kendini Güvende Hissetme Durumuna İlişkin Görüşler

Güven Durumları	Frekans	Yüzde (%)
Güvensiz	6	6
Orta düzeyde güvenli	19	19
Güvenli	58	58
Çok Güvenli	17	17
Toplam	100	100

Araştırmaya katılan bireylerin % 50 sinden fazlası oturduğu bölgede kendini güvende hissetmektedir.

Tablo 16: Çalıştığınız Bölgede İşe gidip Gelirken Kendini Güvende Hissetme Durumuna İlişkin Görüşler

Güven Durumları	Frekans	Yüzde (%)
Çok güvensiz	1	1
Güvensiz	5	5
Orta düzeyde güvenli	21	21
Güvenli	60	60
Çok Güvenli	13	13

Araştırmaya katılan bireylerin üçte ikisinden fazlası çalıştığı çevrede kendini güvende hissetmektedir.

Tablo 17: Oturduğunuz çevrede gece vakti kendinizi ne kadar güvende hissediyorsunuz?

Güven Durumları	Frekans	Yüzde (%)
Çok güvensiz	3	3
Güvensiz	17	17
Orta düzeyde güvenli	35	35
Güvenli	37	37
Çok Güvenli	8	8
Total	100	100

Araştırmaya katılan bireylerin yarısından fazlası gece kendini orta düzeyde güvenli veya güvensiz hissetmektedir. Daha önceki sorularda güvenli hissetme durumu gece olduğunda azalmaktadır.

Tablo 18: Çalıştığınız çevrede gece vakti kendinizi ne kadar güvende hissediyorsunuz?

Güven Durumları	Frekans	Yüzde (%)
Çok güvensiz	3	3,0
Güvensiz	13	13,0
Orta düzeyde güvenli	50	50,0
Güvenli	29	29,0
Çok Güvenli	4	4,0
Fikri Olmayanlar	1	1,0

Araştırmaya katılan bireylerin % 50 si kendini çalıştığı çevrede gece vakti orta düzeyde güvende hissetmektedir.

Tablo 19: Oturduğunuz çevrenin güvenliğinden ne kadar memnunsunuz?

Güven Durumları	Frekans	Yüzde (%)
Çok güvensiz	1	1
Güvensiz	12	12
Orta düzeyde güvenli	30	30
Güvenli	47	47
Çok Güvenli	10	10
Total	100	100

Araştırmaya katılan bireylerin yarısından fazlası oturduğu çevrenin güvenliğinden memnundur.

Tablo 20: Çalıştığınız çevrenin güvenliğinden ne kadar memnunsunuz?

Güven Durumları	Frekans	Yüzde (%)
Güvensiz	12	12
Orta düzeyde güvenli	31	31
Güvenli	48	48
Çok Güvenli	8	8
Fikri Olmayanlar	1	1

Yukarıdaki sonuç burası içinde geçerli olmaktadır. Araştırmaya katılan bireylerin yarısından fazlası çalıştığı çevrenin güvenliğinden memnundur.

2.4. Ankete Katılan Bireylerin Sapmanın Değerlendirilmesi Üzerine Görüşleri

Tablo 21:İstanbul'da Alkollü Kişileri Önemli Bir Olay Olarak Görmeye İlişkin Görüşler

Alkollü Kişiler	Frekans	Yüzde (%)
En önemli	18	18
Önemli	45	45
Biraz	27	27
Önemsiz	7	7
Fikri Olmayanlar	3	3

Araştırmaya katılan bireyler alkollü kişilerden çok rahatsız olduklarını belirtmektedirler. Neredeyse katılımcıların 2/3'si alkollü kişilerin varlığını önemli bir olay olarak görmektedirler.

Tablo 22: İstanbul'da Hırsızlık Olaylarını Önemli Olarak Görmeye İlişkin Görüşler

Hırsızlık	Frekans	Yüzde (%)
En önemli	72	72
Önemli	25	25
Biraz	3	3
Önemsiz	0	0
Fikri olmayanlar	0	0

Katılımcılarımızın %72 si İstanbul'daki en önemli sorunun hırsızlık olduğunu ifade etmektedir.

Tablo 23: İstanbul'da Fiziki Şiddeti Önemli Olarak Görmeye İlişkin Görüşler

Fiziki Şiddet	Frekans	Yüzde (%)
En önemli	65	65
Önemli	33	33
Biraz	2	2
Önemsiz	0	0
Fikri olmayanlar	0	0

Katılımcılarımızın neredeyse tamamı fiziki şiddeti önemli bir sorun olarak görmektedir.

Tablo 24: İstanbul'da Sarkıntılık, Laf Atma Olaylarını Önemli Olarak Görmeye İlişkin Görüşler

Sarkıntılık, laf atma	Frekans	Yüzde (%)
En önemli	56	56
Önemli	34	34
Biraz	9	9
Önemsiz	0	0
Fikri Olmayanlar	1	1

Araştırmaya katılan bireylerin %90'ı bu tür olayları İstanbul'daki en önemli olay olarak görmektedirler.

Tablo 25: İstanbul'da Havai Fişek, Silah, Maytap Kullanılmasını Önemli Olarak Görmeye İlişkin Görüşler

Havai fişek, silah, maytap	Frekans	Yüzde (%)
En önemli	42	42
Önemli	35	35
Biraz	16	16
Önemsiz	5	5
Fikri Olmayanlar	2	2

Araştırmaya katılan bireylerin 3/4'ü havai fişek, silah, maytap kullanılmasından rahatsız olduklarını belirtmektedirler.

Tablo 26:İstanbul'da Balicileri Önemli Olarak Görmeye İlişkin Görüşler

Baliciler	Frekans	Yüzde (%)
En önemli	66	66
Önemli	25	25
Biraz	7	7
Önemsiz	0	0
Fikri Olmayanlar	2	2

Araştırmaya katılan bireylerin % 66 sı balicileri İstanbul'daki en önemli sorun olarak görmektedir.

Tablo 27: İstanbul'da Toplumsal Gösteri, Arbedeyi Önemli Olarak Görmeye İlişkin Görüşler

Toplumsal Gösteri, Arbede	Frekans	Yüzde (%)
En önemli	26	26
Önemli	48	48
Biraz	23	23
Önemsiz	3	3
Fikri olmayanlar	0	0

Araştırmaya katılan bireylerin $\frac{3}{4}$ 'ü toplumsal gösteri ve arbedeyi rahatsız edici önemli bir olay olarak tanımlamaktadır.

Tablo 28: İstanbul'da Çevreyi Kirletme Olaylarını Önemli Olarak Görmeye İlişkin Görüşler

Çevreyi Kirletenler	Frekans	Yüzde (%)
En önemli	45	45
Önemli	52	52
Biraz	3	3
Önemsiz	0	0
Fikri olmayanlar	0	0

Araştırmaya katılan bireylerin yaklaşık % 50 si çevre kirliliğini önemli olarak görmektedirler.

Tablo 29: İstanbul'da Dilencileri Önemli Olarak Görmeye İlişkin Görüşler

Dilenciler	Frekans	Yüzde (%)
En önemli	30	30
Önemli	33	33
Biraz	31	31
Önemsiz	4	4
Fikri Olmayanlar	2	2

Araştırmaya katılan bireylerin %90'ından fazlası dilencileri sorun olarak görmektedirler.

Tablo 30: İstanbul'da Trafik Suçlarını Önemli Olarak Görmeye İlişkin Görüşler

Trafik Suçları	Frekans	Yüzde (%)
En önemli	58	58
Önemli	38	38
Biraz	2	2
Önemsiz	0	0
Fikri Olmayanlar	2	2

Araştırmaya katılan bireylerin % 50' den fazlası trafik suçlarını önemli olarak görmektedir.

Tablo 31: İstanbul'da Terör Suçlarını Önemli Olarak Görmeye İlişkin Görüşler

Terör Suçları	Frekans	Yüzde (%)
En önemli	86	86
Önemli	12	12
Biraz	2	2
Önemsiz	0	0
Fikri olmayanlar	0	0
Toplam	100	100

Araştırmaya katılan bireylerin neredeyse tamamına yakını terör suçlarını en önemli sorun olarak görmektedirler.

Tablo 32: İstanbul'da Gürültüyü Önemli Olarak Görmeye İlişkin Görüşler

Gürültü	Frekans	Yüzde (%)
En önemli	39	39
Önemli	45	45
Biraz	13	13
Önemsiz	3	3
Fikri olmayanlar	0	0
Toplam	100	100

Araştırmaya katılanların yarıya yakını gürültüyü önemli bir sorun olarak görmektedirler.

Tablo 33: İstanbul'da Kapiya Gelen Pazarlamacı Sorununu Önemli Olarak Görmeye İlişkin Görüşler

Kapiya Gelen	Frekans	Yüzde (%)
En önemli	24	24
Önemli	27	27
Biraz	34	34
Önemsiz	14	14
Fikri Olmayanlar	1	1

Araştırmaya katılan bireylerin çoğu pazarlamacıları önemli bir sorun olarak görmüşlerdir.

2.5. Ankete Katılanların Emniyet Teşkilatından Memnuniyet Durumu

Tablo 34: Genel olarak Emniyet Teşkilatının Verdiği Hizmetten Memnun Olma Durumları

Memnuniyet Durumları	Frekans	Yüzde (%)
Memnunum	7	7
Orta düzeyde memnunum	12	12
Memnun değilim	43	43
Fikri Olmayanlar	38	38

Yukarıdaki sonuçlardan emniyet teşkilatının hizmetlerinden memnun olmama durumu çok net olarak ortaya çıkmaktadır.

2.6. Ankete Katılanların İstanbul'da Tehlikeli Olduğunu Düşündüğü Semtler ve Semtlere Göre Güvenlik Algıları

Tablo 35: İstanbul'da Tehlikeli Olduğu Düşünülen Semtlerin Dağılımı

Semtler	Frekans	Yüzde (%)
Taksim (Beyoğlu, Tarlabası, Dolapdere)	44	35
Esenler	28	22
Bağcılar	14	11
Fatih	8	6,2
Esenyurt	7	5,5
Ümraniye	5	3,9
Diğer	21	16,5

*Ankete katılan bireylerden bazıları birden fazla semt ismi belirtmişlerdir.

Ankete katılanlar İstanbul merkezini çevre semtlerine göre daha güvensiz olarak değerlendirmektedirler. Büyük şehirlerde genel olarak merkezlerin yabancıların yoğun olması, normal aile yaşam alanları olmaktan çıkması gibi nedenlerle anonim yaşam alanları olarak değerlendirilmekte ve tehlikeli olarak tanımlanmaktadır.

Alkollü Kişilerle Karşılaşma Durumu

			Hayır	Evet	Toplam
Yaşadığı Semt	Birinci bölge	N	41	10	51
		%	80,40%	19,60%	100,00%
	İkinci bölge	N	24	7	31
		%	77,40%	22,60%	100,00%
	Üçüncü bölge	N	15	3	18
		%	83,30%	16,70%	100,00%
Toplam	N	80	20	100	
	%	80,00%	20,00%	100,00%	

Yaşadığı semte göre alkollü kişilerle karşılaşma durumu yukarıdaki tabloda verilmiştir. Birinci bölgede (Anadolu yakasında) yaşayan bireylerin % 80 'i çevresinde alkollü kişilerle karşılaşmazken, % 19,6'sı karşılaşmaktadır. İkinci bölgede (Şişli ve Mecidiyeköy) yaşayanların % 77,4'ü karşılaşmazken, % 22,6'sı karşılaşmaktadır. Üçüncü(Küçükçekmece ve Sefaköy) bölgede yaşayan bireylerin % 83,3'ü karşılaşmazken, % 16,7'si karşılaşmaktadır.

Hırsızlık Olaylarına Maruz Kalma Durumu

			Hayır	Evet	Toplam
Yaşadığı Bölge	Birinci bölge	N	40	11	51
		%	78,40%	21,60%	100,00%
	İkinci bölge	N	16	15	31
		%	51,60%	48,40%	100,00%
	Üçüncü bölge	N	9	9	18
		%	50,00%	50,00%	100,00%
Toplam	N	65	35	100	
	%	65,00%	35,00%	100,00%	

Yaşadığı semte göre hırsızlık olaylarıyla karşılaşma durumu yukarıdaki tabloda verilmiştir. Birinci bölgede (Anadolu yakasında) yaşayan bireylerin % 78,4'ü çevresinde hırsızlık olaylarına maruz kalmadığını bildirirken, % 21,6'sı hırsızlık olaylarına maruz kaldığını bildirmektedir. İkinci bölgede (Şişli ve Mecidiyeköy) yaşayanların % 51,6 karşılaşmazken, % 48,4'ü karşılaşmaktadır. Üçüncü bölgede (Küçükçekmece ve Sefaköy) yaşayan bireylerin % 50'si karşılaşmazken, % 50'si karşılaşmaktadır. İstanbul'un Anadolu yakası diğer bölgelerine oranla çok daha güvenli olarak tanımlanmaktadır. Bunu Anadolu yakasının geleneksel iş merkezlerinden uzak, daha fazla ikamet yerleri olarak kullanılmasının neden olduğunu söyleyebiliriz.

Fiziki Şiddete Maruz Kalma

			Hayır	Evet	Toplam
Birinci bölge	N		48	3	51
	%		94,10%	5,90%	100,00%
İkinci bölge	N		28	3	31
	%		90,30%	9,70%	100,00%
Üçüncü bölge	N		18	0	18
	%		100,00%	0,00%	100,00%
Toplam	N		94	6	100
	%		94,00%	6,00%	100,00%

Yaşadığı semte göre fiziki şiddete maruz kalma olayına karşılaşma durumu yukarıdaki tabloda verilmiştir. Birinci bölgede (Anadolu yakasında) yaşayan bireylerin % 94,1 'i çevresinde fiziki şiddete maruz kalma olayıyla karşılaşmazken, % 5,9 maruz kalmıştır. İkinci bölgede (Şişli ve Mecidiyeköy) yaşayanların % 90,3 ü karşılaşmazken, % 9,7'si maruz kalmıştır. Üçüncü bölgede (Küçükçekmece ve Sefaköy) yaşayan bireylerin % 100'ü fiziki şiddet olayına maruz kalmamıştır.

Sarkıntılık Olaylarına Maruz Kalma

			Hayır	Evet	Toplam
Yaşadığı Semt	Birinci bölge	N	40	11	51
		%	78,40%	21,60%	100,00%
	İkinci bölge	N	25	6	31
		%	80,60%	19,40%	100,00%
	Üçüncü bölge	N	15	3	18
		%	83,30%	16,70%	100,00%
Toplam		N	80	20	100
		%	80,00%	20,00%	100,00%

Yaşadığı semte göre Sarkıntılık olayına maruz kalma olayına karşılaşma durumu yukarıdaki tabloda verilmiştir. Birinci bölgede (Anadolu yakasında) yaşayan bireylerin %78,4'ü çevresinde sarkıntılık olayına maruz kalma olayıyla karşılaşmazken, % 21,6'sı maruz kalmıştır. İkinci bölgede (Şişli ve Mecidiyeköy) yaşayanların %80,6'sı karşılaşmazken, % 19,4 ü maruz kalmıştır. Üçüncü(Küçükçekmece ve Sefaköy) bölgede yaşayan bireylerin % 83, 3'ü karşılaşmazken, % 16,7'si maruz kalmıştır.

Balicilerle Karşılaşma Durumu				
		Hayır	Evet	Toplam
Birinci bölge	N	46	5	51
	%	90,20%	9,80%	100,00%
İkinci bölge	N	28	3	31
	%	90,30%	9,70%	100,00%
Üçüncü bölge	N	15	3	18
	%	83,30%	16,70%	100,00%
Toplam	N	89	11	100
	%	89,00%	11,00%	100,00%

Yaşadığı semte göre balicilerle karşılaşma durumu yukarıdaki tabloda verilmiştir. Birinci bölgede (Anadolu yakasında) yaşayan bireylerin % 90,2'si çevresinde sarkıntılık olayına maruz kalma olayıyla karşılaşmazken, % 9,8'i karşılaşmaktadır. İkinci bölgede (Şişli ve Mecidiyeköy) yaşayanların %90,3'ü karşılaşmazken, % 9,7'si karşılaşmaktadır. Üçüncü(Küçükçekmece ve Sefaköy) bölgede yaşayan bireylerin % 83, 3'ü karşılaşmazken, % 16,7'si karşılaşmaktadır.

Toplumsal gösterilerle karşılaşma durumu

			Hayır	Evet	Toplam
Yaşadığı Semt	Birinci bölge	N	46	5	51
		%	90,20%	9,80%	100,00%
	İkinci bölge	N	28	3	31
		%	90,30%	9,70%	100,00%
	Üçüncü bölge	N	16	2	18
		%	88,90%	11,10%	100,00%
Toplam	N	90	10	100	
	%	90,00%	10,00%	100,00%	

Yaşadığı semte göre toplumsal gösterilerle karşılaşma durumu yukarıdaki tabloda verilmiştir. Birinci bölgede (Anadolu yakasında) yaşayan bireylerin % 90,2'si çevresinde sarkıntılık olayına maruz kalma olayıyla karşılaşmazken, % 9,8'i karşılaşmaktadır. İkinci bölgede (Şişli ve Mecidiyeköy) yaşayanların % 90,3'ü karşılaşmazken, % 9,7'si karşılaşmaktadır. Üçüncü (Küçükçekmece ve Sefaköy) bölgede yaşayan bireylerin % 88,9 'u karşılaşmazken, % 11,1'i karşılaşmaktadır.

			Bireylerin Emniyet Teşkilatından Memnun Olma Durumu			
			Memnun	Orta düzeyde memnun	Memnun değil	Toplam
Yaşadığı semt	Birinci bölge	N %	4 13,30%	5 16,70%	21 70,00%	30 100,00%
	İkinci bölge	N %	2 10,00%	4 20,00%	14 70,00%	20 100,00%
	Üçüncü bölge	N %	1 8,30%	3 25,00%	8 66,70%	12 100,00%
Toplam		N %	7 11,30%	12 19,40%	43 69,40%	62 100,00%

χ^2 : 0,563 sd:4 p: 0,967

Bireylerin yaşadığı semtlere göre emniyet teşkilatından memnun olma durumları incelendiğinde birinci bölgede yaşayan bireylerin % 13'ü memnun iken % 70'i memnun olmadığını ifade etmiştir. İkinci bölgede yaşayan bireylerin %10'u memnun iken, % 70'i memnun olmadığını ifade etmiştir. Üçüncü bölgede yaşayan bireylerin % 8'i memnun iken % 66'sı memnun olmadığını ifade etmiştir. Genel olarak bireylerin emniyet teşkilatından memnun olma durumlarına ilişkin görüşlerinde gözlenen farkın anlamlı olmadığı görülmektedir. (χ^2 : 0,563 sd:4 p: 0,967)

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplararası	218.145	2	109.073	4,96	0	Birinci bölge - Üçüncü bölge
Gruplarıçi	2.134.365	97	22.004			İkinci bölge- Birinci bölge
Toplam	2352.51	99				

Bireylerin İstanbul'da gerçekleşen olayları önemli görüp görmemesinin bölgelere göre fark gösterip göstermediği incelenmiştir. Birinci bölgeyle üçüncü bölge arasında ve ikinci bölgeyle birinci bölge arasında anlamlı fark bulunmuştur. Birinci bölgedeki bireyler üçüncü bölgeye göre çeşitli suçları daha önemli görürken ikinci bölgede yaşayan bireyler de birinci bölgede yaşayan bireylere göre daha önemli görmektedir.

2.7. Ankete Katılanların Cinsiyete Göre Güvenlik Algıları

Cinsiyet	N	X _{ort}	S	sd	t	p
Kadın	49	20.55	4.1	98	2.87	.005
Erkek	51	23.25	5.1			

Tabloda görüldüğü gibi İstanbul'da gerçekleşen çeşitli suçları, erkeklerin kadınlara göre daha önemli gördüğü söylenebilir. Kadınlar ve erkekler arasında güvenliği zedeleyici durumlara ilişkin fark görülmüştür (t=2.87; p=0.05).

Ev	N	X_{ort}	S	sd	t	p
Müstakil	21	20.9	4.5	98	0.28	.28
Apartman dairesi	79	22.2	4.9			

Yukarıdaki tablo incelendiğinde müstakilde oturan bireylerle apartmanda oturan bireyler arasında İstanbul'da gerçekleşen çeşitli suçları önemli görme dereceleri açısından bir fark olmadığı görülmüştür ($t=0.28$; $p=0.25$).

SONUÇ

Modernizm ve sanayileşmenin bir sonucu olarak ortaya çıkan kentleşme insanların toplumsal yaşamlarında yeni bir süreç başlatmıştır. Kentler sanayi ve ticaretin merkezi olarak zenginleşmiştir. Çalışan kesimler, kırdakinden farklı olarak daha büyük üretim birimlerinde çalışmaya başlamıştır. Kırdan kente göç sadece daha büyük yaşam birimleri olan kentleri yaratmamış, aynı zamanda insanlar arası ilişkileri de değiştirmiştir. Kent yaşamında insanlar arası ilişkiler anonimleşmiş, mekânsal yakınlaşmaya rağmen, insanlar birebir ilişkilerden uzaklaşmışlardır.

Kentleşmenin insanlar arası ilişkileri değiştiren bu yapısı daha önce köylerde, daha küçük yaşam birimlerinde var olan yasaların suç olarak tanımladığı davranışları gösteren kişilere karşı geliştirilen toplum içindeki çözüm mekanizmaları da değişmiştir. Herkesin birbirini tanıdığı küçük yaşam birimlerinde suça karşı geliştirilen enformel müdahale biçimleri, kentlerde yerini sadece yasalarca tanımlanmış kontrol organları tarafından uygulanan formel müdahale biçimlerine bırakmıştır.

Kırda her hangi bir suç işlendiğinde eğer çok büyük bir suç değilse köylüler kendi aralarında toplanarak veya köy yaşlılarının, aile reislerinin toplanması ve aralarında suç, suçlu üzerine ortak bir karar vermesiyle sorun çözümlenmektedir. Bu kararlar zaman zaman yazılı olmayan yerleşik kararlara dönüşmekte ve hangi davranışların hangi müeyyidelere neden olacağı herkes tarafından içselleştirilmektedir. Çok ender olarak polis, jandarma ve savcılık gibi devletin kontrol organları olay üzerine bilgilendirilmekte ve çözüm mahkeme sürecine yönlendirilmektedir.

Kentlerde ise bu enformel çözüm süreçleri büyük oranda anonim yaşamın bir sonucu olarak ortadan kalkmıştır. İşlenen suçlar doğrudan formel

kontrol organlarına yönlendirilmekte ve formel çözüm süreçleri olayı sonuca götürmektedir.

Kentleşme sürecinde ortaya çıkan olumsuzluklar da suçun oluşumuna zemin hazırlamaktadır. Kente yerleşen insanların bir arada yaşamaları ve bu insanların farklı kültürlere, değer yargılarına sahip olmaları şehirlerde yaşanan suç olaylarının oluşumuna zemin hazırlayan önemli bir diğer faktördür. Bu kişiler arasında fırsat eşitsizliğinin var olması, işsizlik, eğitimsizlik, ekonomik problemler yaşamaları toplum tarafından dışlanmaları bu kişileri psikolojik sorunlara doğru itmekte ve yalnızlaştırmaktadır. Böylece kişinin anonim bir ortam içerisinde suç işlemeye eğilimi artmakta, enformel kontrol sistemlerinin anında müdahale imkanının da ortadan kalkmasıyla suç işlemek için ortam kıra olanla artmaktadır. Kriminolojinin önemli bulgularından biri suç olgusunu değerlendirirken bunu sadece bireyin bir davranışı olarak incelemeyip aynı zamanda toplumsal açıdan ve diğer etkenlerin de göz önüne alınarak incelenmesinin gerekli olduğudur.

Kentlerde suçlar artık herkes tarafından izlenen, istatistiklere yansıyan, medyanın önemli konularından birdir. Yani suç ve suçlu artık görünen, herkesi ilgilendiren bir konudur. Suçun belirginleşmesi aynı zamanda toplumun suça karşı duyarlılığını da artırmaktadır. Medyanın suçu ve suçluları ele alışı da toplumda suç üzerine bir algının oluşmasına neden olmaktadır. Bu algı ile gerçeklik arasında, yani suça maruz kalma korkusu ile gerçekten suça maruz kalabilme arasında doğrudan bir ilişki yoktur. Yaptığım çalışma kentlerde suça maruz kalma korkusu veya başka bir deyişle kendini güvende hissedebilme üzerine bir araştırmadır.

Tez çalışmam için içinde benimde bulunduğum kurum olan Güneş Sigorta A.Ş. de güvenlik algılamaya yönelik bir anket çalışması düzenlenmiştir. Ankete katılanların yaşı, cinsiyeti, eğitimi, çalıştığı yer, oturduğu mahalle, oturduğu konut tipi gibi özellikleri saptanmıştır.

Ayrıca hırsızlık olayları, alkollü kişiler, fiziki şiddete, bireylerin sarkıntılık, laf atmalara, havai fişek, silah, maytap ve balicilere, toplumsal gösteri, arbedelere maruz alma durumları ve bunların kişiler tarafından değerlendirilmesine yönelik sorular sorulmuştur. İstanbul'da trafik suçları olaylarını, terör suçlarını, gürültüyü, kapıya gelen pazarlamacı sorununu önemli olarak görmeye ilişkin görüşler, çevreyi kirletenler, dilencilerin çevreye verdiği rahatsızlık ve ankete katılanların bu tür olaylara verdiği önem saptanmıştır.

Oturduğu ve çalıştığı çevrede işe gidip gelirken kendini güvende hissetme durumu, oturduğu ve çalıştığı çevrede gece vakti kendini güvende hissetme durumu saptanmıştır. Oturduğu ve çalıştığı çevrenin güvenliğinden memnuniyeti, genel olarak emniyet teşkilatının verdiği hizmetten memnun olma durumu tespit edilmiştir. İstanbul'da tehlikeli olduğu düşünülen semtler sorulmuştur. Yukarıda sorulara verilen yanıtlar yorumlanmıştır. Burada sadece öne çıkan cevaplar değerlendirilmektedir.

Bireylerin İstanbul'da gerçekleşen olayları önemli görüp görmemesinin bölgelere göre fark gösterip göstermediği incelenmiştir. İstanbul'un Anadolu yakası ile diğer bölgeleri arasında ele alınan konu başlıkları açısından değerlendirirsek anlamlı farklar bulunmuştur. Anadolu yakasında yaşayan bireyler Küçükçekmece ve Sefaköy bölgesine göre çeşitli suçları daha önemli görürken Şişli, Mecidiyeköy bölgesinde yaşayan bireyler de Anadolu yakasında yaşayan bireylere göre daha önemli görmektedir. Anadolu yakasında yaşayanlar kendilerini daha fazla güvende hissetmektedirler.

Bireylerin yaşadığı semtlere göre emniyet teşkilatından memnun olma durumları incelendiğinde Anadolu yakasında yaşayan bireylerin % 13'ü memnun iken % 70'i memnun olmadığını ifade etmiştir. Şişli - Mecidiyeköy de yaşayan bireylerin %10'u memnun iken, % 70'i memnun olmadığını ifade etmiştir. Küçükçekmece Sefaköy de yaşayan bireylerin % 8'i memnun iken % 66'sı memnun olmadığını ifade etmiştir. Genel olarak bireylerin emniyet

teşkilatından memnun olma durumlarına ilişkin görüşlerinde gözlenen farkın anlamlı olmadığı görülmektedir (X^2 : 0,563 sd:4 p: 0,967).

Bireylerin İstanbul'da gerçekleşen olayları önemli görüp görmemesinin bölgelere göre fark gösterip göstermediği incelenmiştir. Anadolu yakası, Küçükçekmece - Sefaköy arasında ve Şişli – Mecidiyeköy, Anadolu yakası arasında anlamlı fark bulunmuştur. Anadolu yakasındaki bireyler Küçükçekmece - Sefaköy göre çeşitli suçları daha önemli görürken Şişli – Mecidiyeköy de yaşayan bireyler de Anadolu yakasında yaşayan bireylere göre daha önemli görmektedir.

Tabloda görüldüğü gibi İstanbul'da gerçekleşen çeşitli suçları, erkeklerin kadınlara göre daha önemli gördüğü söylenebilir. Kadınlar ve erkekler arasında güvenliği zedeleyici durumlara ilişkin fark görülmüştür. ($t=2.87$; $p=0.05$).

Suç en aza indirgeyebilmek için yapılması gerekenler öncelikle devletin sosyal devlet anlayışını benimseyerek kişilerin daha iyi şartlarda yaşamasını sağlayabilecek politikalarının oluşturmasıdır. Bunlar iş, eğitim, sağlık hizmetlerinin yeterli olması gibi örnek gösterilebilecek durumlardır. Daha sonra ise çevrenin daha güvenli olabilecek şekilde düzenlenmesi, aydınlatılması, gerekli güvenlik ekiplerinin oluşturulması suçla mücadelede etkin rol oynanmasını sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

BALCIOĞLU, İbrahim, “**Stres, Kentleşme ve Suç**” [http://www.kriminoloji.com/Stres Kentleşme ve suc. Balcioğlu.htm](http://www.kriminoloji.com/Stres%20Kentleşme%20ve%20suc.Balcioğlu.htm) (eri. 16.07.2012)

CANBAY TATAR, Hüsniye; **Nuh’un Gemisindekiler (Şehirleşme ve Dini Cemaatleşme)**, Turan Yayıncılık, 1999

DİKMEN, Ahmet Alpay; **Kentleşme, Göç ve Yoksulluk** (7.Ulusal Sosyal Bilimler Kongresi), İmaj Yayıncılık, 2002

DOLU, Osman; **Suç Teorileri**, 3. Baskı, Seçkin Yayınları, 2011

FIRAT A.Serap; “**Yoksulluk, Kentlerde Suç Artışı ve Kent Merkezlerinde Özel Güvenlik Hizmetleri Verilmesi**”, Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 10 / 3 (2008), s. 203-218

GİDDENS, Anthony; **Sosyoloji**, 1.Baskı, Kırmızı Yayınları, 2008

GÖKULU, Gökhan; “**Kent Güvenliği Kentleşme ve Suç ilişkisi**”, **Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi**, Cilt 24, Sayı 1, 2010, s. 212-221

IŞIK, Oğuz, Pınarcıoğlu M.Melih; **Nöbetleşe Yoksulluk** (Sultanbeyli Örneği) 3. baskı, İletişim Yayınları, 2003

KARASU Mithat Arman; “**Türkiye’de Kentleşme Dinamiklerinin Suça etkisi**”, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008, s.256.

KELEŞ, Ruşen; **Kent ve Siyaset Üzerine Yazılar**, (Yerel Yönetim Dünyası) Kent Basım Evi, 1993

MURAT Sedat, TAŐKESENLİOĐLU Zehra; **Avrupa BirliĐi Düzeyinde Göç, Entegrasyon ve Yerel Yönetimler**, (Zeytinburnu Belediyesi Kültür Yayınları:14), Ekol Ajans, 2009

SOKULLU-AKINCI, R.Fusün, **Kriminoloji**, 9.baskı, Beta yayınları, 2012

SUHER, Hande; vd. **“Türkiye’de Kentleşme”**, Yeni Yüzyıl Kitaplığı

TEKELİ, İlhan; **Göç ve Ötesi**, (Toplu Eserler – 3), Tarih Vakfı Yurt yayınları, 2008

TEKELİ, İlhan; **Kentsel Arsa Altypi ve Kentsel Hizmetler** (Toplu Eserler – 6), Tarih Vakfı Yurt yayınları, 2009

TEKELİ İlhan; **Türkiye’de Yasamda ve Yazında Konutun Öyküsü** (Toplu Eserler – 24), Tarih Vakfı Yurt yayınları, 2012

YILDIRIM, Aziz; “Kentleşme ve Kentleşme Sürecinde Göçün Suç Olgusu Üzerindeki Etkileri”, (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**) Ankara Üniversitesi, SBE, 2004

Ek:1

GÜVENLİK ALGILAMA ANKET FORMU

1.Yaşınız:.....

2.Mesleğiniz:.....

3.Yaşadığınız Semt:.....

4.Çalıştığınız Semt:.....

5.Cinsiyetiniz: Kadın Erkek

6.Oturduğunuz Ev: Müstakil Apartman Dairesi

7.Eğitim Düzeyiniz:

İlkokul mezunu:

Yüksek Okul Mezunu:

Ortaokul mezunu:.....

Üniversite Mezunu:

Lise ve Dengi Okul Mezunu:.....

Yüksek Lisans:

8.Aşağıdaki olaylar hakkında ne düşünüyorsunuz. Fikrinizin yanına X işareti koymanız yeterli olacaktır.

	Yaşadığımız çevrede maruz kaldınız	Çalıştığımız çevrede maruz kaldınız	Şahit oldunuz	Konuşulduğunu duydunuz	Fikrim yok
8.1 alkollü Kişiler					
8.2 Hırsızlık					
8.3 Fiziki şiddet					
8.4 Sarkıntılık, laf atma					
8.5 Havai fişek, silah, maytap					
8.6 Baliciler					
8.7 Toplumsal gösteri, arbede					
8.8 Çevreyi Kirletenler					
8.9 Dilenciler					

9.Oturduğunuz bölgede işe gidip gelirken kendinizi ne kadar güvende hissediyorsunuz?

Çok güvensiz

Çok güvenli

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

10.Çalıştığınız çevrede işe gidip gelirken kendinizi ne kadar güvende hissediyorsunuz?

Çok güvensiz					Çok güvenli	
1	2	3	4	5		

11.Oturduğunuz çevrede gece vakti kendinizi ne kadar güvende hissediyorsunuz?

Çok güvensiz					Çok güvenli	
1	2	3	4	5		

12.Çalıştığınız çevrede gece vakti kendinizi ne kadar güvende hissediyorsunuz?

Çok güvensiz					Çok güvenli	
1	2	3	4	5		

13.Oturduğunuz çevrenin güvenliğinden ne kadar memnunsunuz?

Çok güvensiz					Çok güvenli	
1	2	3	4	5		

14.Çalıştığınız çevrenin güvenliğinden ne kadar memnunsunuz?

Çok güvensiz					Çok güvenli
1	2	3	4	5	

15.İstanbulda Bazı mahalle, sokak veya alanların diğer alanlara göre tehlikeli olduğunu düşünüyor musunuz? Eğer düşünüyorsanız bu semtlerin bazılarını yazarmısınız?

YER İSİMLERİNİZİ YAZINIZ

16.İstanbul da size göre en önemli, önemli, biraz ve önemsiz gelen olayları aşağıdaki listeden X işareti koyarak belirtiniz.

	En Önemli	Önemli	Biraz	Önemsiz
16.1 Alkollü kişiler				
16.2 Hırsızlık				
16.3 Fiziki Şiddet				
16.4 Sarkıntılık, Laf atma				
16.5 Havai fişek, Silah, Maytap				
16.6 Baliciler				
16.7 Toplumsal Gösteri, Arbede				
16.8 Çevreyi Kirletenler				
16.9 Dilenciler				
16.10 Trafik Suçları				
16.11 Terör Suçları				
16.12 Gürültü				
16.13 Kapıya gelen pazarlamacılar				

17.Genel olarak **Emniyet Teşkilatının** verdiği hizmetten ne kadar memnunsunuz?

ÖZET

Kentleşme bir büyüme, gelişme ve değişme sürecidir. Buna insanların iş, eğitim ya da barınma amaçlarıyla köylerden kentlere göç etmesi ve kentlerde ortak yaşamın geleneksel toplumlardan farklı olarak yapılanması örnek olarak gösterebilir. Kentlerin büyümesi beraberinde bir takım problemleri de getirmektedir. Bu problemler sağlıksız ve çarpık bir kentleşme, işsizlik, kişinin çevresine karşı kendini yalnız hissetmesi hatta uyum sağlamakta zorlanması, yabancılaşması olarak tanımlanabilir. İnsanların suç olarak tanımlanan fiillerle ilişkisi de kentlerde farklılaşmakta ve suç istatistiklerinde bir artışın olduğu da gözlenmektedir. Hazırlamış olduğum tez çalışmasının konusu kentlerde suç olgusu üzerinedir. Çalışma, üç bölümden oluşmaktadır. Tezin birinci bölümünde kent ve kentleşme nedenleri hakkında bilgi verirken, ikinci bölümünde suç ve suç teorileri ele alınmıştır. Üçüncü bölümünde ise suçun ölçümlene sınıflarına ilişkin bilgi verilmiş olup, bir anket çalışması ve sonuç değerlendirilmesi yer almıştır.

SUMMARY

Urbanization is a period of growth, development and alternation some examples of which are the Immigration from villages to cities for the purpose of business, education and sheltering, and distinct settlement of the the common life of the cities compared to traditional societies. The growth rate of the cities give rise to a set of problems. These problems can be defined as unhealthy and irregular urbanication, unemployment, loneliness and adjustment problems of the individual to the society.

The relationship of people with so called criminal acts points to a distinction and to a increase in the crime rate in the cities.

The subject of this thesis study that i had prepared is about the crime phenomenon in the cities. This study consists of three parts. While providing some information about the causes of the city and urbanization in the first part, theories of crime and crime theories are discussed in the second. Moreover, the third and the last part includes the information about the methods of measuring the crime rate, a survey on the matter, and the evolution of the results.

